

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA PREDŠOLSKO VZGOJO

ANJA PAJNIČ

Mentorica: DR. HELENA KOROŠEC
Somentorica: DR. MATEJA DAGARIN FOJKAR

LUTKA KOT MOTIVACIJSKO SREDSTVO PRI
UČENJU TUJEGA JEZIKA

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2015

KAZALO VSEBINE

UVOD.....	1
I. TEORETIČNI DEL.....	2
1 LUTKA – KAJ JE TO?	2
1.1 Čarobna moč lutke	3
1.2 Lutka kot spodbuda za razvoj kreativnosti in domišljije.....	4
2 UČENJE IN USVAJANJE JEZIKA	4
2.1 Nebesedna komunikacija	6
2.2 Besedna komunikacija.....	6
3 USVAJANJE IN UČENJE TUJEGA JEZIKA.....	7
4 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA USVAJANJE IN UČENJE TUJEGA JEZIKA	9
4.1 Starost	10
4.2 Motivacija	10
4.3 Osebnostne lastnosti.....	11
4.4 Inteligentnost	11
5 METODIKA UČENJA TUJEGA JEZIKA Z LUTKO	12
6 UPORABA LUTKE V VZGOJNO-PEDAGOŠKEM PROCESU	13
6.1 Pomen lutke pri besednem in nebesednem izražanju otrok	16
6.2 Cilji na področju jezika, ki jih uresničujemo preko lutke	17
7 VLOGA VZGOJITELJA IN OTROKA PRI IZDELOVANJU LUTKE IN OBLIKOVANJE LUTKOVNE PREDSTAVE	18
II. EMPIRIČNI DEL.....	20
8.1 Opredelitev problema	20
8.2 Cilji naloge	20
8.3 Raziskovalna vprašanja.....	21
8.4 Metoda raziskovanja, vzorec.....	21
9 KAKO JE POTEKALO UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA	22
9.1 SPOZNAVNI TEDEN: 1. teden (2.–8. 7. 2014)	23
9.2 NARAVA IN JAZ: 2. teden (9.–15. 7. 2014)	26
9.3 DRUŽINA: 3. teden (16.–22. 7. 2014)	28
9.4 MORJE: 4. teden (23.–29. 7. 2014).....	31
9.5 PROMET: 5. Teden (30. 7. – 5. 8. 2014).....	33

9.6	POKLICI: 6. teden (6.–12. 8. 2014).....	36
9.7	LUTKE: 7. teden (13.–19. 8. 2014)	38
9.8	LUTKOVNA PREDSTAVA: 8. teden (20.–26. 8. 2014)	40
9.9	DEJAVNOSTI Z LUTKO V POVEZAVI S KURIKULARNIMI PODROČJI	42
9.10	NASTAJANJE SCENARIJA	48
9.11	IZDELOVANJE SCENE IN LUTK	49
9.12	UPRIZORITEV LUTKOVNE PREDSTAVE	49
10	ZAKLJUČEK	51

POVZETEK

V diplomski nalogi obravnavam temo s področja lutk, saj je slednja za predšolskega otroka izrednega pomena. Prav preko lutke se otrok brez skrbi in zadržkov izraža in razvija ter spoznava sebe in svet, v katerem živi. Prve stike s komunikacijo in jezikom nasploh pa otrok pridobiva preko maternega jezika, ki se ga uči preko izkušenj v okolju, ki so neposredno povezane z njegovimi osnovnimi potrebami, skozi igro.

V teoretičnem delu opredelim nekaj izhodiščnih točk uporabe lutke pri učenju tujega jezika prek kurikularnih področij. Predstavim področje jezika in cilje, ki jih lahko vzgojitelj uresničuje prek lutke v svojem pedagoškem procesu, nato pa sledijo dejavnosti z lutko v povezavi s kurikularnimi področji.

Empirični del opisuje potek učenja slovenskega jezika dveh otrok francoske družine. V procesu uporabim lutko in z njeno pomočjo poskušam v praksi preizkusiti teoretična dognanja.

Tekom projekta, ki je trajal dva meseca, sem prišla do naslednjih spoznanj: da je lutka izredno močno motivacijsko sredstvo, da se preko lutke otrok v tujem jeziku izraža sproščeno, da lutka omogoča dinamično in zanimivo bogatenje besednega zaklada ter olajša vzpostavitev komunikacije med odraslim in otrokom.

KLJUČNE BESEDE:

Lutka, govor, jezik, motivacija, tuji jezik

ABSTRACT

The thesis deals with a specific aspect of the use of puppets, which are highly important for preschool children. Using puppets, children can express and develop without inhibitions or cares, learning about themselves and the world around them. In general, children get their first contact with communication and language through their mother tongue, which they learn through experience in their environment, often related to their basic needs and through play.

The theoretical part of the paper outlines some key points for using puppets in foreign language learning, according to curricular areas. It presents the field of language and the aims that a preschool teacher can realise in the learning process, followed by activities using a puppet according to parts of the curriculum

The empirical part provides a case study of teaching two children from a French family to speak Slovene. Using a puppet in this process, the theoretical findings were tested in practice.

During the two-month project, I established that a puppet is a strong motivation tool, that children using a puppet express themselves in a foreign language without stress, that it allows expanding the vocabulary in a dynamic and interesting way, and makes it easier to establish communication between an adult and a child.

KEY WORDS:

Puppet, speech, language, motivation, foreign language

Do krajev, kamor je vredno iti, ni nobenih bližnjic.

(Beverly Sills)

ZAHVALA

Hvala vsem in vsakemu posebej, ki ste kakorkoli pomagali, da sem lahko uspešno zaključila svojo študijsko pot, z veseljem pa bom vse pridobljeno znanje uporabila pri svojem delu z otroki.

Posebna zahvala gre mentorici dr. Heleni Korošec, ki mi je bila že v času študija velik zgled, poleg tega pa je v meni prebudila ljubezen do lutk in mi predstavila njihovo magičnost. S svojimi strokovnimi nasveti, podporo in idejami pa mi je pomagala pri oblikovanju diplomskega dela. Prav tako hvala tudi somentorici dr. Mateji Dagarin Fojkar, ki je moje delo usmerjala na področju jezika in učenju tujega jezika v predšolskem obdobju.

Veliko zahvalo dolgujem francoski družini Peureux, da me je sprejela za svojo in sem lahko dva meseca bivala pod njihovim okriljem ter si pridobila nepozabno izkušnjo.

Poleg tega pa mi je ves čas študija ob strani stal in me podpiral fant Matej ter moja družina, ki mi je študij omogočil.

UVOD

Ena izmed najpomembnejših dejavnosti v življenju otroka je zagotovo igra. Vse preveč ga odrasli obremenjujemo z raznimi aktivnostmi, ki so v očeh odraslega pomembnejše.

Otroku moramo omogočiti zadovoljno otroštvo in zdrav razvoj ob igri. Pomembno je omogočiti neposredno otroško igro in jo izkoristiti za učenje in pripravo otroka na šolo. Lutka je lahko pri tem vzgojiteljem v veliko pomoč. Ob lutki se otrok sprosti in ta ga spodbudi k sproščeni komunikaciji, obenem pa se kaže njegova kreativnost. Otrok lutki posodi svoj glas, kretnje in gibe, kar lutko oživi.

Lutka lahko v vrtcu nastopi kot vrstnik, vzgojitelj, posebej prirejene lutke lahko služijo tudi kot živ didaktični material, ki na poseben način pritegne otrokovo pozornost. Vsekakor lutka sodi tudi v otroške roke, v katerih dobi še poseben status.

Na tak način lahko vzgojitelj otrokom vsako temo predstavi preko igre, kar na otroka naredi močan vtis. Igrivo, brez obremenitve lahko z navdušenjem in zanimanjem osvajajo učne cilje.

Moj cilj je bil, da v otrocih vzbudim željo in veselje po učenju tujega jezika – slovenščine ter da izgubita strah pred glasno izgovarjavo in obenem pridobita pozitiven odnos do jezika. Odločila sem se, da bom raziskala, kako se lahko otrokom z drugačnim jezikovnim ozadjem približam preko lutke. Predhodno sem doma izdelala ročno lutko sovo, ki je bila ves čas z nami. Predstavljala je vez med nami, saj je znala govoriti oba jezika. Zoja je otroka spodbujala h komunikaciji, igri, v njima vzbujala zanimanje in interes za dejavnosti ter bila obenem njuna ljubljenska.

I. TEORETIČNI DEL

1 LUTKA – KAJ JE TO?

Na vprašanje, kaj je lutka, bi vsak vprašani podal svojo razlago. Vsekakor pa je vsem skupna, da brez žive osebe, ki do lutke goji čustva in nanjo prenese energijo, tudi kos lesa ali blaga ne more oživeti.

»Otrok je vzel kos lesa, si ga položil v naročje, in glej: to je krasna lutka z živimi očmi, dolgimi lasmi, govori, joka, se smeji. Kos lesa je otrok položil na tla, in glej: to je avto, tramvaj, gasilski avto ali vilinski konj. Otrok pusti leseno desko po vodi. Deska po vodi – ladja z razpetimi jadri, ko jo nosi in ji daje smer veter, čudežni veter – otrokova domišljija.« (Ladika, v Korošec, 2003)

V Enciklopediji Slovenije (1992) najdemo tako opredelitev lutkarstva: »Lutkarstvo je gledališka zvrst, pri kateri predmet (lutka) postane scensko bitje, ki ga oživlja igralec lutkar. Po načinu animacije oz. oživljanja se lutkovne tehnike delijo na marionete, ročne lutke, senčne lutke, lutke javanke, mimične lutke in druge. Lutkarstvo obsega tri različna področja: je otroška ustvarjalna igra, vzgojno in terapevtsko sredstvo ter gledališka dejavnost. Lutkarstvo je ena najstarejših oblik človekovega ustvarjalnega izražanja«.

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (Bajec, 2014) najdemo naslednjo razlago lutke: »Lutka je majhna figura, ki predstavlja človeka, žival za uprizarjanje iger.«

Lutka je v večini razlag uporabljena kot predmet, ki ga otroci, pa tudi odrasli, radi uporabljajo pri svojih domišljijah. Veliko raziskav je že potrdilo, da imajo otroci lutke radi, vendar se kljub temu malo ljudi zaveda, da je lutka zelo učinkovita pomočnica pri učenju. Pogosto lahko slišimo, da je to le mrtev predmet, s katerim vzgojitelj ponazori to, o čemer govori, ob tem pa so otroci pasivni, saj dogajanje le opazujejo. Prav to je bil še dodaten razlog, ki me je spodbudil k pisanju tega diplomskega dela, saj želim v realnih situacijah dokazati, kako učinkovito sredstvo je lahko lutka in kako je lahko zares prepričljiva, če ji le animator zna na pravi način vdahnuti življenje.

Kot pravi Trefalt (1993) lutka nima splošnega karakterja, splošne hoje in splošne geste. Lutka upodablja določen karakter v določeni situaciji, kar zahteva zunanjo karakteristiko lika,

izraženo z gesto. Oscar Wilde je ob tem napisal: »V lutkah je veliko prednosti. Nikoli ne razpravljajo. Nimajo surovega, nezrelega pogleda na umetnost. Nimajo zasebnega življenja.« David Currell (2003) pa dodaja: »Lutka ni igralec in lutkovno gledališče ni človeško gledališče v malem, ker medtem ko igralec *predstavlja*, lutka *je*.«

1.1 Čarobna moč lutke

Lutko lahko uporabimo kot čudovito vzgojno sredstvo, ki spodbuja otrokov razvoj, ga motivira in obenem spodbudi k različnim dejavnostim. Je čudovito motivacijsko sredstvo v roki odraslega ali otroka, njene besede in dejanja pa imajo večjo moč od kogarkoli drugega. Prav to je bil tudi glavni razlog, zakaj sem se odločila, da bo lutka tista, ki bo moja pomočnica pri delu z otrokoma in obenem učiteljica slovenščine.

Lutka pomaga pri komunikaciji, osvajanju, razumevanju in utrjevanju vsebin ter pri razvijanju kreativnosti, ki je tako pomembna za učenčevo pozitivno samopodobo. Lutka v vzgojiteljevih rokah bo otroku prijazna, nenevarna avtoriteta, ki ga spodbuja ali kara. V otrokovih rokah bo pokazala, kaj vse zna. Včasih se zmoti, a nič zato, saj se je zmotila lutka, ne otrok! Skratka lutka pomaga, da se otrok izogne manj ali bolj stresnim situacijam v razredu, prispeva pa tudi k boljšemu razumevanju med učenci in s tem k socializaciji razreda kot celote (Majaron, 2002).

Pomembno pa je, da lutkar verjame v moč lutke ter jih pogosto uporablja v različnih oblikah in priložnostih. Včasih tudi lutka prisili animatorja, da postane nekdo drug, saj se takrat zares vživi v njeno vlogo (Korošec, 2006). Najpomembnejši je prenos animatorjeve energije na lutko s pogledom.

Lutka se pojavlja v vzgojno-izobraževalnem procesu, kjer lahko prispeva k bolj humanemu in manj stresnemu vključevanju otroka v socializacijski proces, v prehodu iz obdobja igre k učenju in k vključevanju v skupinsko delo v času šolanja. Lutka bo pomagala razbiti še vedno najpogostejšo obliko frontalnega pouka. Pri otrocih z lažjo motnjo v duševnem razvoju se njena uporaba priporoča tudi pri predmetu socialnega učenja (Majaron, 2002).

Lutko lahko pri delu v vrtcu uporabljamo na najrazličnejše načine in na vseh kurikularnih področjih – pri matematiki, jeziku, naravi, družbi in umetnosti. Najpomembnejše pri tem pa je, da se ob njej vsi dobro počutijo, tako otroci kot tudi vzgojitelj, ki lutko animira in jo oživi.

Združuje skoraj vse discipline, pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznava, razumevanje, gibanje, govor, sodelovanje z okoljem. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja. Pomembno pa je, da se v prvi vrsti tega zaveda vzgojitelj, ki z otrokom preživi največ časa v dnevu.

1.2 Lutka kot spodbuda za razvoj kreativnosti in domišljije

Najverjetneje bi na vprašanje, kaj je lutka, večina ljudi odgovorila, da je to nekaj, s čimer se otroci radi igrajo, ko so v svojem domišljijem svetu, ali pa mogoče, da je to predmet, ki si ga damo na roko in govorimo namesto njega. Kljub temu pa raziskave kažejo mnogo več kot samo to. Lutka je namreč po mojih izkušnjah lahko zelo uspešno učilo. Pogosto zamenjujemo to za učne pripomočke. Učni pripomoček je predmet, s katerim učitelj ali vzgojitelj ponazori to, o čemer govori, ob tem pa so otroci pasivni in dogajanje spremljajo le z očmi. Ko pa predmet imenujemo učilo, v trenutku dobi povsem drugačno vlogo. V tem primeru z lutko nekdo manipulira, naj si bo to vzgojitelj/učitelj ali otrok v vrtcu/šoli, in je pri tem aktiven,

Otroci se z lutko identificirajo, obenem pa jim služi kot sredstvo, s katerim lažje izrazijo svoja čustva in domišljijo. Lutka pomaga otroku pri pridobivanju pozitivne samopodobe. Pri interakciji s starejšimi v komunikaciji je otroku veliko manj stresno in bolj sproščeno, če ima pri sebi lutko, saj mu služi, da se vključi kot enakovreden sogovornik ali udeleženec. Poleg spodbude je lutka tudi izvrstno sredstvo tolažbe in pomoči, saj otrokom omogoča prebroditi strahove in negotovosti. Medtem ko se otrok osredotoči na lutko, izgubi strah. Lahko bi rekli, da jim služi kot neke vrste ščit, za katerim se skrijejo in se izpovejo brez občutka slabe vesli. Otroci se ob prisotnosti lutke mnogo hitreje opogumijo in prevzemajo aktivno vlogo.

2 UČENJE IN USVAJANJE JEZIKA

Malo je staršev, ki vidijo otrokov prvi znak, le redki pa preslišijo otrokovo prvo besedo. To namreč razumemo šele, ko jo uspemo povezati z obrazno mimiko, višino in barvo glasu ter s spremljajočo gestikulacijo. Govor je v človekovem razvoju izrednega pomena in je obenem tisti, ki človeka oblikuje kot posameznika, prav tako pa je orodje, s pomočjo katerega vzpostavimo komunikacijo z okolico (Marjanovič Umek, 1990).

Govor je besedna komunikacija s pomočjo jezika. Ljudje z govorom izražamo svoje misli, želje, potrebe, izkušnje in čustva. Besede imajo neverjetno moč. Z njimi se sporazumevamo, »živimo, učimo, rastemo, božamo in z njimi in v njih živimo« (Center za sluh in govor Maribor).

Po Lipnikovi definiciji (1993: 7) je jezik sredstvo družbenega sporazumevanja in človekovega odzivanja na okolje. Za sporazumevanje uporabljamo razne vrste znamenj (gibe, slike, prometne in druge znake itd.), najrazvitejša oblika sporazumevanja pa je izražanje z glasom. Jezik je socializiran sistem simbolov, medtem ko je za govor značilno, da je individualen in konkreten (Marjanovič Umek, 1990: 11). Lahko bi tudi rekli, da je govor jezik v uporabi.

Govorni razvoj je zapleten, dinamičen in zlasti v obdobju dojenčka, malčka in zgodnjega otroštva zelo intenziven proces. Začne se z jokom, neverbalnim sporazumevanjem, oblikovanjem in povezovanjem prvih glasov, poteka preko prve izgovorjene besede, hitrega skoka v besednjak, oblikovanja enostavnih in sestavljenih stavkov, poznavanja slovničnih pravil, razumevanja različnih besedil, rabe govora v različnih govornih položajih, razvoja komunikacijskih spretnosti in metajezikovnega zavedanja ter se, zlasti pri prehodu v obdobje srednjega otroštva, močno preplete z otrokovim mišljenjem, pismenostjo. Kasneje v obdobju srednjega otroštva, mladostništva in zlasti odraslosti pa govor postane način posameznikovega mišljenja in delovanja (Marjanovič Umek idr., 2006).

Govor in jezik se iz leta v leto izpopolnjujeta. Bogatenje jezika ne pomeni le večjega besedišča, ampak tudi kakovosti jezikovnih oblik in besednih vrst (Center za sluh in govor Maribor).

Govor otroka je močno povezan z njegovim celostnim razvojem, zlasti z razvojem mišljenja. Otrok ubesedi zaznave in predstave, razvija sposobnost poimenovanja, kombiniranja, predvidevanja. Glede na mnoge izvedene raziskave se kaže, da se govor najbolj intenzivno razvija v predšolskem obdobju (Dobnik, 2010).

Prvi besedni zaklad pri učenju maternega jezika in tudi drugega/tujega jezika večine otrok namreč sestoji iz številnih posameznih besed, večinoma samostalnikov. Preden otroci začnejo govoriti v povedih, običajno obvladajo približno 200 besed. Otrokov besedni zaklad raste skozi celotno predšolsko obdobje. Pri 30 mesecih zna 450 besed. Pri treh letih se število besed podvoji, pri petih se ponovno podvoji. Pri šestih pri večini otrok besedni zaklad obsega približno 2500 besed (Einon, 1999).

2.1 Nebesedna komunikacija

K nebesedni komunikaciji spadajo vse reakcije, kjer ne uporabljamo govora oziroma besed. Sem spadajo sporočila, ki jih posredujemo z obrazom, gibi posameznega dela in celega telesa. V tem primeru govorimo o telesni drži. Najpomembnejša vrsta nebesedne komunikacije pa so kinestetična sporočila. Sem uvrščamo govorico telesa vseh zgoraj naštetih vrst. Te ljudje ob izražanju čustev običajno uporabljamo na povsem nezavedni ravni. »Vsako izgovorjeno besedo spremljamo z množico neverbalnih znakov, ki dajo besedi smisel in moč vplivanja« (Brajša, 1993, v Korošec, 2002).

Ko smo žalostni, nam roke sproščeno padajo ob telesu, telo je sklonjeno, obraz pa se nam povesi. Ob doživljanju veselja pa se s telesom dogaja ravno obratno. Mišice se napnejo, roke na široko odročimo, drža telesa je vzravnana, obraz pa nasmejan. Obenem je govorica gibov tudi najstarejša govorica, ki jo je človek začel uporabljati v pradavnini (Korošec, 2002). Novorojenemu otroku za sporazumevanje ni treba govoriti, saj veliko prej razumejo gibe, kot pa besede. Vsak namreč razume namerne znake, kot so izraz na obrazu, dotik, skomiganje z rameni, kazanje s prstom, objem in poljub. Otroci prve znake začnejo uporabljati že kmalu po rojstvu; čeprav jih tega ni nihče učil, je njihov namen sporočiti svoje namene odraslim.

Otroci so sposobni zelo dobro zaznavati vzgojiteljeva neverbalna sporočila in so nanje zelo občutljivi. Kljub temu pa z izgovorjenimi besedami posredovanje informacij in svojih misli nedvomno olajšamo. V tem primeru začnemo govoriti o verbalni komunikaciji. (Einon, 1999)

2.2 Besedna komunikacija

Pomembno vlogo v procesu učenja in poučevanja otrok v predšolskem obdobju ima tudi simbolna igra. Najbolj tipična je za obdobje od dveh do šestih let. V njej se prepletajo socialni, sociokognitivni, jezikovni in kulturni pogled na otrokov razvoj. Ta čas, ko je otrok sposoben tovrstne igre, nastopi, ko obvlada svoj egocentrizem in je zmožen razumeti pogojnost znaka (Marjanovič Umek, Zupančič, 2006). V tem obdobju je zelo pomembno, da otroku ob strani stojijo starši in ga spodbujajo, saj tu nastopijo otrokovi prvi poskusi verbalizacije. Vsi smo namreč veseli pohvale, malčkom pa ta predstavlja še večjo vrednost ter jim da motivacijo za nadaljnje poskuse in veselje do govornega izražanja. Situacije, ki otroku nudijo ugodje in zadovoljstvo, je potrebno spodbujati. Otroku je potrebno ponuditi čim več možnosti za igro z glasovi. Velik pomen imajo pravilni govorni vzorci odraslih, saj jih otrok

pri tem posnema, posluša naj zgodbe, pesmice, dobiti pa mora priložnost, da tudi sam čim več pripoveduje o vsakodnevnih dejavnostih in doživljanjih. Na tak način bo spoznal funkcijo jezika v vsakodnevni komunikaciji in se ob tem izpopolnil v svoji jezikovni zmožnosti (Marjanovič Umek, 2008).

Zato je pomembno otroku dati možnost, da preizkusi celotni možni potencial nejezikovnega komuniciranja, od plesa do pantomime. Veliko vlogo pa ima pri tem tudi lutka, ki ni klepetulja in ne prenese besedičenja, pač pa lahko pove z enim gibom več kot človek s tisoč besedami.

3 USVAJANJE IN UČENJE TUJEGA JEZIKA

Običajno kot tuj jezik pojmuje tisti jezik, ki se ga učimo v okolju, kjer ta jezik običajno ni v uporabi. To je jezik, ki ga, ko je usvojen, ljudje običajno ne uporabljajo v vsakodnevnih rutinskih situacijah (Skubic, 2010: 241). Pomembno je, da razlikujemo med učenjem drugega in tujega jezika. Otroci ponavadi drugi jezik usvajajo v bolj ali manj naravnem okolju, torej v družini ali v okolju. Tuji jezik pa se učijo v šoli ali specializirani ustanovi v okolju otrokovega materne jezika (Brumen, 2003). Proces učenja oziroma usvajanja tujega jezika obsega vse zavestne in podzavestne procese, ki sodelujejo v obvladovanju nematerne jezika (prav tam).

Pri poučevanju tujega jezika v otrokovem zgodnjem otroštvu je potrebno upoštevati individualne potrebe otrok, njihove jezikovne in komunikacijske zmožnosti. Pri učenju tujega jezika mora biti odrasel pozoren na upoštevanje kognitivnega razvoja otroka. Razvoj jezika poteka v sodelovanju z medkulturnimi situacijami, saj otrok ne pozna tujih kultur. Usvajanje jezika mora potekati v spontanem in naravnem okolju, saj je prav jezik najpomembnejše sredstvo pridobivanja informacij v procesu učenja. Jasnejši je otrokov odnos do prvega jezika, uspešnejše bo usvajanje tujega jezika. Z znanjem tujega jezika se otrokom dvigne samozavest ter samospoštovanje in tako lažje sprejmejo drugačnost (Pižorn, Brumen, 2008).

Osredotočiti se moramo predvsem na načine podajanja novih informacij, ki morajo ustrezati avditivnim in vizualnim kot tudi kinestetičnim učnim stilom. Poučevanje predšolskih otrok mora temeljiti predvsem na podajanju lastnih znanj mlajšim generacijam, pri tem pa ne smemo pozabiti na pozitivno motivacijo (Brumen, 2004: 7). Brumnova (2004) je mnenja, da mora dejavnost temeljiti na pristopu, ki se imenuje »pristop z nasmehom – Smile pristop«, s čimer se tudi sama povsem strinjam in je bilo pri mojem delu ključnega pomena (prav tam).

Menim, da je za otroka je najbolj optimalno, če se lahko jezika uči v naravnem okolju. Otrokom je to bolj prijazen in sproščen način spoznavanja tujega jezika, ob tem pa se prek igre učijo ter dosegajo visoko učinkovitost in izvrstne rezultate, kar lahko potrdim tudi jaz.

Prav tako pa tudi Reillyjeva in Wardova (1997) poudarjata, da je pri poučevanju tujega jezika v predšolskem obdobju nadvse pomembna uporaba kretenj, še posebej pri zelo majhnih otrocih, ki se še vedno zanašajo na kretnje telesa. Vsa dejanja, ki jih odrasla oseba izvaja (podajanje navodil, petje pesmic, ...), lahko spremljajo telesne kretnje in obrazno mimiko. Zelo priporočljivo je, da pri učenju tujega jezika uporabljamo tuje besede, ki so podobne našemu jeziku, vendar ne smemo pretiravati, saj v tem primeru utegnejo otroci sklepati, da so vse tuje besede podobne besedam našega jezika. Še posebej pri otrocih v zgodnjem otroštvu je nujno izvajanje individualnih dejavnosti.

Na uspeh pridobivanja in učenja drugega/tujega jezika vplivajo številni splošni in posebni dejavniki. Zunaj otroka deluje družbeni vidik, ta pa se navezuje na otrokov odnos do govorcev maternega jezika ter med otrokom in sogovornikom, ki drugi/tuji jezik govori kot maternega. Na strategije, s katerimi otrok rešuje probleme pri npr. učenju, se nanašajo spoznavni dejavniki, ki delujejo v otroku. Prav taki pa so tudi afektivni dejavniki, ki se povezujejo s čustvenim odzivanjem in poskusi usvajanja drugega/tujega jezika.

Kljub temu pa po besedah Prebeg - Vilke (1995: 27) ob tem, ko pravimo, da otrok usvaja jezik, ne mislimo toliko na pravilne oblike kot na učinkovito rabo jezika, to je otrokov govor.

Vse več je zanimanja za učenje tujega jezika otrok že v predšolskem obdobju, saj je prav to obdobje izjemno občutljivo za kognitivni in čustveni razvoj. Najbolj ugodna leta za začetek učenja tujega jezika je pri otroku od tretjega oz. četrtega leta pa do približno sedmih oz. osmih let, saj je takrat otrok zelo dojemljiv in besedišče drugega jezika spoznava vzporedno z maternim, kar mu ne povzroča takih težav kot starejšim ljudem. Znanstveniki govorijo o obstoju kritičnega obdobja med drugim in trinajstim letom. Otroci, ki so v tem obdobju izpostavljeni drugemu jeziku, naj bi se ga naučili brez večjih težav. Konec tega obdobja pa se kaže v izgubi plastičnosti možganov in drugih procesov, ki so povezani s procesom dozorevanja možganov (Dagarin Fojkar, 2009).

Neustrezno poučevanje ne škodi le nadaljnjemu poučevanju, temveč lahko slabi tudi razvoj materinščine. Metodologija poučevanja mora po mnenju Skele in Dagarin Fojkarjeve črpati

svoja načela iz različnih področji: razvoj otroka, teorij učenja, razvoj prvega jezika, razvoj drugega jezika (Skela in Dagarin Fojkar, 2009).

4 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA USVAJANJE IN UČENJE TUJEGA JEZIKA

Na proces usvajanja in učenja drugega/tujega jezika vplivajo različni dejavniki. Holmzan (1997, v Marjanovič Umek idr., 2006) tako navaja dejavnike, ki otroku olajšajo usvajanje in učenje drugega/tujega jezika. Eden od dejavnikov, ki otroku olajšajo usvajanje in učenje drugega oz. tujega jezika, je, da ima otrok rad ali obožuje ljudi, ki govorijo drugi/tuji jezik, želi biti njihov prijatelj, ve, da bo lažje vzpostavil stik in se v njihovo igro vključil, če bo znal jezik, ki ga ti ljudje govorijo.

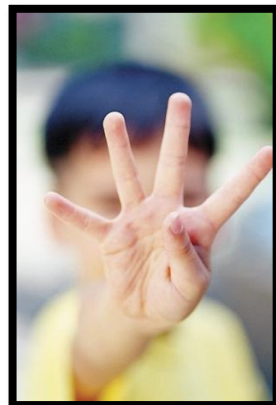
Sicer je težko na splošno govoriti o povezavi usvajanja prvega in drugega/tujega jezika, vendar je kljub temu znano in kontrastivna analiza to domnevo potrjuje, da prvi jezik povzroča večino težav, s katerimi se srečuje otrok pri usvajanju drugega/tujega jezika. Otrokovo poznavanje prvega jezika lahko ovira njegovo pridobivanje drugega/tujega jezika ali pa prihaja do interference, medsebojnega mešanja spominskih vtisov (Prebeg - Vilke, 1995: 70). Prvine prvega jezika se lahko pojavljajo na vseh jezikovnih ravninah, najopaznejše pa so na glasoslovni ravnini, v leksiki in skladnji. Intenzivnejše so, ko sta v stiku sva sorodna jezika (Marjanovič Umek idr., 2006: 142).

Razvoj jezikovne zmožnosti v dveh jezikih izhaja iz enakih potreb kot pri učenju prvega jezika, to je sporazumevanje z za otroka pomembnimi osebami (Titone, 1977; povz. prav tam). Zagotovo pa imajo pri otrokovem usvajanju tujega jezika zelo pomembno vlogo njegovi starši ter postopki in način, ki ga izbirajo pri govoru z otrokom.

V nadaljnjih poglavjih bom opisala najpogostejše dejavnike, ki vplivajo na učenje tujega jezika v predšolskem obdobju.

4.1 Starost

Mnoge raziskave kažejo, pa tudi M. Prebeg - Vilke trdi, da otroci v primerjavi z odraslimi veliko lažje in hitreje usvajajo drugi jezik. Meni tudi, da so nekateri raziskovalci prišli do ugotovitev, da otrok, ki se začne učiti drugega/tujega jezika pred šestim letom starosti, usvoji ta jezik brez tujega naglasa. Med sedmim in enajstim letom starosti je naglas neznaten, po dvanajstem in trinajstem letu pa prihaja do prenosa naglasa iz prvega jezika. Prav tako kot pri usvajanju maternega jezika obstaja tudi pri usvajanju drugega/tujega jezika kritično ali občutljivo obdobje. Občutljivo obdobje za usvajanje pravičnih naglasov je puberteta. Obdobje prvega srečanja z drugim/tujim jezikom vpliva tudi na usvajanje sintakse, besedišča in sposobnosti slušnega razumevanja. Otroci jezika še ne doživljajo kot sistem, ampak kot sredstvo sporazumevanja. Adolescenti in odrasli pa doživljajo jezik kot formalni sistem. Zavestno se učijo pravil in jih nato upoštevajo, ko govorijo ali pišejo. V puberteti ljudje oblikujejo tudi stališča do maternega in do drugega/tujega jezika, kar lahko blokira usvajanje slednjega. Tisti, ki so začeli usvajati drugi/tuji jezik kot otroci, dosegajo boljše rezultate na vseh jezikovnih stopnjah (Prebeg - Vilke, 1995: 65).

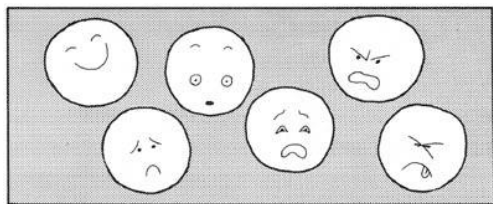

4.2 Motivacija

Po mnenju prej omenjene avtorice M. Prebeg - Vilke, največje zasluge za raziskave na tem področju pripadajo avtorjema Lambertu in Gartnerju (Prebeg - Vilke, 1995: 66). Ukvarjala sta se z integrativno in instrumentalno motivacijo. Mowrer (1960, v Prebeg - Vilke, 1995: 66) pravi, da se prva pojavi, ko se posameznik želi identificirati s kulturo drugega/tujega jezika. Otrok se v tem primeru želi identificirati z okoljem, v katerem živi, in s svojimi starši. Instrumentalna motivacija pa se pojavi, ko se posameznik uči drugega/tujega jezika, da bi se lahko igral z vrstniki v vrtcu ipd. Beležijo kar nekaj primerov, ko otroci odklanjajo, da bi v družini negovali materni jezik, ker se želijo integrirati v novo skupnost in se z njo identificirati.

4.3 Osebnostne lastnosti

Raziskovalci še niso ugotovili, katere osebnostne lastnosti ugodno vplivajo na usvajanje drugega/tujega jezika. Le delno pa so raziskave potrdile hipotezo, da bodo ekstravertni otroci lažje komunicirali z osebami, ki ta jezik govorijo kot

materni jezik, ter na ta način slišali in uporabljali več jezika (Prebeg - Vilke, 1995: 68). S tem se Knafljič (1998: 27) ne strinja in dodaja: »Pri usvajanju jezika so pomembne tudi osebnostne lastnosti otroka.« Za uspešno obvladovanje jezika je dobro, če se otrok čim več pogovarja. Sproščeni, odprti in družabni otroci izrabijo veliko priložnosti za pogovor in izpopolnjujejo že pridobljeno znanje drugega/tujega jezika. Sramežljivi in vase zaprti otroci pa se izogibajo priložnostim za pogovor v drugem jeziku, ker se bojijo storiti napako in ob tem reakcij okolja (prav tam).

4.4 Intelligentnost

Ko slišimo besedo intelligentnost, pogosto pomislimo na splošni ali generalni faktor, ki ga merimo z inteligenčnimi testi, vendar ta ni tako zelo pomemben pri usvajanju drugega/tujega jezika (Prebeg - Vilke, 1995: 66–67). Gardner (2010) je oblikoval model raznoterih človeških sposobnosti, ki ga še danes

uporabljajo kot osnovo za eksperimentalne in druge šole. Zanj je intelligentnost zmožnost reševanja problemov ali ustvarjanja izdelkov, ki so cenjeni v enem ali več kulturnih okoljih. Intelligentnost je razdelil na jezikovno, glasbeno, logično-matematično, prostorsko, telesno-gibalno, medosebno in znotraj osebno. Za usvajanje jezika je najpomembnejša jezikovna intelligentnost. Za usvajanje drugega/tujega jezika pa so pomembne otrokove intelektualne sposobnosti, zlasti sposobnosti govornega razumevanja in izražanja. Bistri otroci z zelo dobro razvitim govorom bodo zagotovo hitreje obvladali drugi/tuj jezik kot otroci s počasnejšim intelektualnim razvojem, ki imajo težave že pri usvajanju prvega jezika.

Talent za jezike vključuje sposobnost prepoznavanja in pomnjenja novih glasov, senzibilnost za slovnico jezika ter sposobnost spoznavanja in identificiranja podobnosti in razlik med oblikami in pomeni (Prebeg - Vilke, 1995: 68).

5 METODIKA UČENJA TUJEGA JEZIKA Z LUTKO

Menim, da je pri učenju tujega jezika za otroka v predšolskem obdobju pomemben celosten pristop. To pomeni, da se mora otrok jezika učiti z vsemi čutili. Pri učenju jezika morajo sodelovati otrokov spoznavni, jezikovni, osebni in družbeni razvoj. Prav tako je ključnega pomena, da se jezika otrok uči v povezavi z vsemi kurikularnimi področji (narava, družba, matematika, gibanje in umetnost).

»V času, ko je otrok v vsakdanji komunikaciji izpostavljen pritiskom in stresu, je pomembno najti sredstvo, da mu to olajša. Komunikacija s simbolnim jezikom, besednim ali nebesednim, je lahko rešitev za boljše sporazumevanje med učiteljem in učencem. Igra z lutko in gledališka igra lahko izboljšata komunikacijo med učenci ter zmanjšata stresno situacijo med njimi in učiteljem. Lutki otrok zaupa svoje težave, odpravlja nesporazume in skozi vzpostavlja simbolno komunikacijo z okoljem. lutka otroku omogoča tudi čustveno reakcijo, ki je od besed neodvisna, torej nebesedno komunikacijo.« (Korošec, 2002: 32)

Učenje bo postalo zabava, če otrok ne bo občutil pritiska in bodo v procesu dovoljene napake. Metoda učenja pri predšolskem otroku nikakor ne sme biti »miza in stol«, pač pa gibalne in rajalne igre, petje in ples, poslušanje pravljic, likovno in plastično oblikovanje, simbolne igre in igre vlog, didaktične in družabne igre itd.

Pri učenju tujega jezika v sodelovanju z lutko nikakor ne zadostuje zgolj dobro poznavanje jezika. Neprecenljivega pomena je poznavanje razvoja otrok ter empatija in zaupanje, ki jo mora vzgojitelj gojiti do lutke. Dejavnosti, ki jim jih predstavimo, morajo biti pripravljene v skladu z otrokovimi interesi in zmogljivostmi, obenem pa morajo vključevati igralne aktivnosti, prepletene s sprostitvijo, estetskim doživljanjem in gibanjem.

Velik pomen na seznanjanje z novimi besedami in samo učenje jezika ima pogovor z lutko, ki spodbuja tudi otrokov socialni in emocionalni razvoj. Iz otrokovega pogovora z njo ugotavljamo, kako prepozna, razume in verbalizira čustva (Korošec in Majaron, 2006: 129).

Zagotovo bo učenje tujega jezika obrodilo boljše sadove, če izhaja iz življenjskih situacij, s katerimi se otrok vsakodnevno srečuje in katerih jezikovno strukturo že pozna iz maternega jezika. Na ta način lahko povsem nevsiljivo vnesemo tuj jezik v otrokovo življenje.

Pri izvajanju učnih ur oziroma dejavnosti, prek katerih bomo otroku ponudili novo znanje, se moramo zavedati naslednjih principov (Fras Berro, F., in Motik, D.):

Pričeti je potrebno tam, do koder ima otrok znanje že usvojeno – princip izhajanja iz otroka; otrokov svet, predznanje.

Dejavnosti morajo otrokom predstavljati spoznavne in jezikovne izzive.

Učenje mora spodbujati medsebojne interakcije.

Aktivnosti dopuščajo izmenjavo tako izkušenj in mnenj kot tudi dejstev.

Aktivnosti so pripravljene tako, da spodbujajo otroka k mišljenju in k sodelovanju.

Aktivnosti imajo za otroka pomen in so smiselno zastavljene.

Aktivnosti naj pripomorejo in spodbujajo otroka k samostojnosti.

Učno okolje je spodbudno, domače, otroci v njem uživajo.

6 UPORABA LUTKE V VZGOJNO-PEDAGOŠKEM PROCESU

»Uporaba lutke v predšolskem obdobju je učinkovito vzgojno sredstvo in naj ne bi posnemalo profesionalnega lutkovnega gledališča, nasprotno: ustvarjalno prilagajanje nekaterih elementov lutkovnega gledališča je pomembnejše za doseganje splošnih in bolj specifičnih vzgojnih namenov« (Korošec, Pef gradivo).

»Lutka je sredstvo za doseg novih ciljev, za spoznavanje in utrjevanje drugih, tako umetnostnih kot zgodovinskih, naravoslovnih in družboslovnih področij.« (Varl, 1998: 9)

Mnenja sem, da je lutka vsemogočna in si lahko privošči več, kot si sme dovoliti vzgojitelj. Lahko si izmišljuje, se norčuje in vede neprimerno. S tem lahko otrokom prikažemo situacijo v skupini z drugega zornega kota. Sicer pa je lutka vsestranska in mora delovati prepričljivo v

vsem, kar počne in pove. Je radovedna in se ne pusti odsloviti. Vedno je pripravljena priskočiti otroku na pomoč, kadar česa ne zmore storiti sam, če je v stiski ali ga je strah itd.

»S sporočanjem skozi lutko se vzgojitelj otrokom približa in si pridobi njihovo zaupanje. Naenkrat postane lutkar, pravljičar, ustvarjalec nečesa magičnega. Otroci takšnega vzgojitelja vidijo kot osebo, ki prinaša v skupino veselje, zadovoljstvo in vznemirjenje. Vzamejo ga za svojega, za človeka, s katerim lahko iskreno delijo veselje in žalost. To pa je seveda največ, kar si lahko vzgojitelj želi. S tem so zagotovljeni osnovni pogoji za nemoteno vzpostavljanje medosebne komunikacije« (Korošec, Pef gradivo).

»Zelo pomembno je, da učitelj verjame v moč lutke, kajti lahko mu je v veliko pomoč pri posredovanju vzgojno-izobraževalnih vsebin. Mnogokrat pomaga iz zagate, ko iščemo tisti "trik", s katerim bomo otroke dobro motivirali. Otroci lutki zaupajo. Učiteljico imajo radi, a vendar predstavlja avtoriteto. Lutka pa je "eden izmed njih" – z enakimi težavami, z enakimi strahovi, z enako željo po igri. Čeprav lutka oživi šele v rokah učiteljice, verjamejo, da je z njimi čisto nova oseba. In tej osebi lahko popolnoma zaupajo. Prepričani so, da za skrivnost, ki jo imajo z lutko, učiteljica ne ve, čeprav je lutka živela v njenih rokah. To je tista magična moč, ki jo ima samo lutka.« (Korošec, 2002: 46)

»Otrok lutki verjame bolj kot odraslemu, čeprav lutka oživi šele, ko jo ta ista odrasla oseba animira s pogledom, z gibom in z glasom. Oživljena lutka ima dušo, življenje, v kakršnega otrok brezpogojno verjame. Ta otrokova vera v lutko učitelju omogoča, da preko lutke uspešno komunicira z njim. Lutka otroka lahko pohvali, opozori na napako ali pa otroku preprosto prisluhne ob stiski ali veselju.« (Korošec, 2002: 47)

Lutka v rokah učitelja dosega naslednje prednosti (Hunt in Renfro, 1982, v Korošec, 2006: 126):

- Učitelju omogoči boljše razumevanje otroka.

Lutka pripomore k boljšemu razumevanju in otroku omogoči, da lažje izrazi svoje misli in občutja. Bolj ko poznamo otroka, bolj mu lahko olajšamo rast v samozavestnega, zadovoljnega in kreativnega posameznika. Otrok skozi igro z lutko izraža svoje odnose s svetom, osebne skrbi in strahove, hkrati pa izraža svoje želje. Lutka pomaga tudi manj komunikativnemu otroku, da se izrazi.

- Omogoči otroku, da na učitelja glede drugače.

Skozi igro z lutko izenačimo razliko med učiteljem – avtoriteto in učencem. Učitelj postane »oseba lutka«, pripovedovalec zgodb in ustvarjalec magije.

- Spodbuja učiteljevo kreativnost.

Vsak od nas je kreativen in vedno išče nove rešitve. Potrebno je le prepoznati svoj potencial in se naučiti izkoristiti naše skrite rezerve. Ne glede na to, kako dolgo že poučuješ, ob uporabi lutke boš ponovno odkril sebe in svoje skrite talente kot umetnik, performer in edukator.

- Omogoči nove učne izkušnje.

Kdor dela z otroki, ve, da je potrebno nameniti enako pozornost otrokovim kognitivnim, socialnim in emocionalnim psihološkim vidikom razvoja osebnosti. Lutke zlahka vključimo v vse štiri vidike otrokovega razvoja in kvalitetnejše izvedemo učno situacijo.

Tako je na primer prepoznavanje novih besed bolj zabavno če »besedojedožerska lutka« poje pravilni odgovor. Finomotorična vaja, kot je rezanje s škarjicami, je bolj zabavna, če namesto kroga izrezujemo glavo lutke. Reševanje problemov lahko vadimo s pomočjo igre z lutko itd.

- Omogoči sproščeno delovno vzdušje.

V družbi, kjer je kognitivno znanje daleč najbolj cenjeno, je včasih težko upravičiti aktivnosti, ki na prvi pogled spodbujajo le čustveno plat v otroku. Vendar je ravno ta emocionalna, socialno-psihološka plat enako pomembna in potrebna nege s strani čutečega učitelja.

Prek dramatizacije lahko otrok sprošča čustvene napetosti, obenem pa razvija pozitivno samopodobo in kritičnost. Zavedati se mora, da ni potrebno vedno slediti odraslim in njihovim zamislim, pač pa izraziti svoje ideje in verjeti vase in svoje zmožnosti. Še posebej pri predšolskih in šolskih otrocih je pomembno razvijanje daljše koncentracije in pozorno spremljanje dogajanja, da zna oceniti pravi trenutek, ko mora nastopiti. Zagotovo pa je pri uporabi lutke ključnega pomena razvijanje domišljije, čeprav je ta po mojem mnenju dandanes velikokrat zapostavljena, saj so po mnenju odraslih fantazije neproduktivne. Že Einstein je dejal, da je domišljija pomembnejša od znanja. »Potrebno je, da odrasli otrokom omogočimo prostor, čas in situacije, v katerih bodo lahko eksperimentirali in dali domišljiji prosto pot.« (Mead, v: McCaslin, 1989, povz. po Korošec, 2006: 21)

6.1 Pomen lutke pri besednem in nebesednem izražanju otrok

»V času, ko je otrok v vsakdanji komunikaciji izpostavljen pritiskom in stresu, je pomembno najti sredstvo, ki mu to olajša. Komunikacija s simbolnim jezikom, verbalnim ali neverbalnim, je lahko rešitev za boljše sporazumevanje med učiteljem in učencem.« (Korošec, 2002: 31)

Prav zato, ker lutka postane otrokova zaupnica, prijateljica in učiteljica, ki ne obsoja, ima večjo moč, kot jo ima odrasla oseba. Bolj se lahko približa otroku in s tem v njem ne vzbuja občutka strahu ali manjvrednosti, pač pa mu omogoča tudi čustveno reakcijo, ki ne potrebuje besed, da bi jo razumeli. V tem primeru govorimo o neverbalni komunikaciji, ki je prav tako pomembna.

Pri uporabi lutke lahko animator gledalcem neko situacijo sporoča na dva načina. Lutka lahko žalostno novico sporoči z besedami in nebesedno, s poklapano držo, načinom hoje pogledom itd. V tem primeru torej ločimo besedno in nebesedno komunikacijo.

Besedna komunikacija se nanaša na vsebino (kaj povemo), je zavestna in kontrolirana. Nebesedna komunikacija pa je način, kako nekaj povemo, je deloma nezavedna in je v celoti ne moremo kontrolirati (Klančnik, 2006).

Trček (1994, v Korošec, 2002: 33) navaja komunikacijo kot kompleksen in mnogovrsten proces pretoka informacij, ki ne nosi le sporočila o slovarskem pomenu uporabljenih besed, ampak o namenu, o izvoru in o odnosu med ljudmi. Hkrati vedno potuje preko več kanalov. Navadno vsakdo na komunikacijo pomisli z uporabo besed oziroma govora, kadar ima v mislih komunikacije, toda podrobnejša proučevanja so pozorna na več kanalov komuniciranja, še posebej na nebesedno komuniciranje.

Majaron (2002: 59) je pisal o naši vsakdanji lutki kot o načinu komuniciranja, načinu doživljanja predmetov v okolju, ki nas obkroža – ne le v njihovi funkcionalnosti, temveč v njihovem »nevidnem življenju« in načinu opazovanja sveta, v katerem živimo. Otrok ponovno prepozna neverbalno komunikacijo, ki je primarna in ki je osnova za izražanje in posredovanje čustev s pomočjo čutil in drugih znakov, kot so drža, hoja, gesta in mimika. Prav tak znakovni sistem uporablja lutka pri komunikaciji, le da je še potenciran, poudarjen v najpomembnejših fazah. Ta sistem znakov je poenostavljen, stiliziran in tako lahko

prepoznaven. To pa so temelji za govor, saj otrok zaznava okolico prek vseh čutil in je njegovo doživljanje celostno.

Pri igri z lutkami otroci pogosto rabijo metajezik, ko npr. opisujejo, kaj se je ali se bo zgodilo, ko bo deklica srečala medveda. Veliko je govornih obratov, ko otrok izstopi iz ene in vstopi v drugo vlogo ali hkrati igra več vlog. Govor je običajno čustveno in socialno obarvan (Marjanovič Umek idr., 2006).

Pri govornem razvoju otrok imajo nanje poleg staršev velik vpliv tudi vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev v vrtcu. V zadnjem času se tako v vrtcu kot tudi v šolah vzgojitelji in učitelji veliko poslužujejo dela z lutkami. Lutki lahko rečemo tudi čudežno sredstvo, ki ima večjo moč kot katerikoli vzgojitelj. Otrok se z lutko spoprijatelji že ob enem samem srečanju. Ne potrebuje uvajanja, spoznavnega dne ali katere druge metode. Enostavno se ji otrok preda, pomembno pa je da si lutka pridobi njegovo zaupanje.

6.2 Cilji na področju jezika, ki jih uresničujemo preko lutke

V predšolskem obdobju, ki je najpomembnejše obdobje za razvoj govora, je jezikovna dejavnost izrednega pomena, saj omogoča otroku, da začne uporabljati simbolni sistem, to je jezik. Pri pedagoškem delu vzgojitelj izvaja dejavnosti različnih področij kurikulumu, ki se med seboj prepletajo, z vsemi pa je najbolj kompatibilen prav jezik, saj je govor orodje, s katerim se ljudje sporazumevamo in brez katerega komunikacija težko poteka (Bahovec in Cvetko, 2004).

Otroci se učijo jezika ob poslušanju literarnih besedil, vsakdanjih pogovorov, dramatizacijah, rabi jezika v domišljijah, petju in poslušanju pesmic, izštevankah, rimah, šaljkah. Otroci, ki jim slovenščina ni materni jezik, pa morajo imeti možnost, da so dejavnosti prilagojene tako, da potekajo bodisi dvojezično bodisi z individualnim pristopom (Bahovec in Cvetko, 2004).

Cilji na področju jezika, zapisani v Kurikulumu za vrtce (1999), ki jih lahko uresničujemo prek lutke, so:

- spodbujanje ustvarjalnega izražanja v jeziku;
- razvijanje neverbalnih komunikacijskih spretnosti;

- razvijanje jezikovnih zmožnosti (artikulacija, besednjak, besedila, komunikacija itd.);
- otrok se uči samostojno pripovedovati.

Poleg ciljev navedenih v Kurikulumu, pa je pomembno, da:

- z otrokom preko lutke spoznavamo, kako se materni jezik razlikuje od tujega jezika;
- si otrok pridobi »posluh za tuj jezik« in način izgovorjave tujih glasov, ki jih ni v maternem jeziku (glas »r« se v slovenščini in francoščini najbolj razlikuje);
- si otrok razvija slušno razumevanje v dani situaciji;
- se otrok odziva na zahteve, spodbude in vprašanja v vsakdanji situaciji.

7 VLOGA VZGOJITELJA IN OTROKA PRI IZDELOVANJU LUTKE IN OBLIKOVANJE LUTKOVNE PREDSTAVE

Vloga odraslega je v prvi vrsti oblikovati čim bolj pestro gledališko okolje, v katerem bo otrok deležen različnih spodbud. Te mu morajo omogočati doživljanje sebe in drugih, okolice in umetnosti. Načrtovane dejavnosti naj bi bile organizirane tako, da otrok sam išče, raziskuje in najde odgovor, rešitev na idejno, organizacijsko ali izvedbeno nalogo ali problem (Korošec, H. in Majaron, E., 2006).

Vzgojitelj mora otrokom zagotoviti, da dejavnost izdelovanja lutk in nastajanje predstave poteka v prijetnem in otroku dobro znanem okolju. Poskrbeti mora, da otroci pri pripravi sodelujejo, dajejo pobude, izražajo svoje interese, zamisli in želje. Poleg ustvarjanja mora dejavnost temeljiti na komunikacijskem pristopu. Uporabljati mora raznolike metode in sredstva. Nujno pa je

upoštevati otrokovo individualnost in zmožnosti vsakega posameznika. Ne sme pozabiti na vmesno pohvalo in spodbudo ter s tem otrokom dati zagon za nadaljnje delo in ustvarjanje.

Zelo pomembno je, da vzgojitelj otroku da svobodo, ki ga opogumi k svobodnemu izražanju v zanj tujem jeziku, še prej pa mu ponudi alternativne možnosti izražanja, saj je na začetku

njegov besedni zaklad omejen in se bo otrok najverjetneje raje posluževal neverbalne komunikacije.

Menim, da mora odrasli otroka sprejemati kot enakovrednega sogovornika oziroma udeleženca v igri. Izjemnega pomena za vzgojitelja je zavedanje, da otroku, ko je postavljen v položaj, da spregovori, lutka služi kot ščit, za katerega se otrok skriva.

Pri pripravi scenarija je pomembna naloga vzgojitelja, da otroka spodbuja k poskusom verbalizacije, ponavljanju in razširjanju njegovih izrekov. To je izrednega pomena v primeru, ko otroka seznanjamo z novim, zanj tujim jezikom. Otroku se je potrebno prilagajati glede na to, kakšno temo si bo izbral za vsebino predstave in o njej želi pripovedovati. Na glasove in gibe, ki jih otrok naredi v želji vzpostaviti komunikacijo, mora vzgojitelj ustrezno odreagirati. S tem namreč otroku daje informacijo o menjavanju vlog, kar je eno od glavnih načel ustrezne govorjene komunikacije (Marjanovič Umek, 2001).

Naloga otroka je, da se igra z glasovi, posnema odrasle ter posluša zgodbe, pesmice in opise dogodkov, primerne njegovi starosti, da bo razumel čim več slišanih besed in jih znal povezati v smiselno celoto. Pomembno je, da otrok raziskovanje jezika in govor doživlja kot ugodje in bo ob vsakdanji rabi in komunikaciji spoznal funkcijo jezika, kar ga bo hkrati spodbudilo za naprej in hkrati izpopolnilo v njegovi jezikovni zmožnosti (prav tam).

S strani odraslih pa mora dobiti spodbudo pri domišljijem in dramskem izražanju. Čutiti mora podporo in sodelovanje pri igri, preko katere otrok razvija sebe in svojo osebnost.

II. EMPIRIČNI DEL

8.1 Opredelitev problema

Tema diplomske naloge se mi je po dolgem razmišljanju ponudila kar sama, ko sem se odločila, da za dva meseca odpotujem v Francijo kot varuška dveh otrok (3-letne deklice in 5-letnega dečka). Poleg varovanja otrok je bila moja naloga tudi, da ju seznanim s slovenskim jezikom, ki je bil zanju tuj. Otrok se nauči maternega jezika celostno. Tudi tujega jezika v predšolskem obdobju ne razčlenimo na teoretično učenje slovničnih prvin, temveč celotna pot pelje preko igre, pravljič in pesmi. Na tak način se otrok celostno srečuje s tujim jezikom na povsem sproščen in nevsiljiv način (Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj, 2004).

Odločila sem se, da bom raziskovala o tem, kako se lahko otrokom z drugačnim jezikovnim ozadjem približam s pomočjo lutke. Predhodno sem izdelala ročno lutko sovo, ki je bila ves čas z nami. Pri pripravi dejavnosti sem upoštevala, da je otroku v predšolskem obdobju igra primarna dejavnost.

»V času, ko je otrok v vsakdanji komunikaciji izpostavljen pritiskom in stresu, je pomembno najti sredstvo, da mu to olajša. Komunikacija s simbolnim jezikom, besednim ali nebesednim, je lahko rešitev za boljše sporazumevanje med učiteljem in učencem. Igra z lutko in gledališka igra lahko izboljšata komunikacijo med učenci ter zmanjšata stresno situacijo med njimi in učiteljem. Lutki otrok zaupa svoje težave, odpravlja nesporazume in skozi vzpostavlja simbolno komunikacijo z okoljem. Lutka otroku omogoča tudi čustveno reakcijo, ki je od besed neodvisna, torej neverbalno komunikacijo.« (Korošec, 2002: 31)

Moj namen je bil, da v otrocih vzbudim željo in veselje po spoznavanju slovenščine kot tujega jezika in da izgubita strah pred izgovarjavo ter si obenem pridobita pozitiven odnos do jezika. Otroci so namreč po naravi radovedni, vedoželjni in močno motivirani za vse, kar poteka na njim zabaven in zanimiv način, poleg tega pa so tudi besedno zelo ustvarjalni in radi ponavljajo besede, čeprav jih ne razumejo (Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj, 2004).

8.2 Cilji naloge

Dokazati želim:

- da je lutka dobro motivacijsko sredstvo pri učenju tujega jezika,
- da se otrok preko igre z lutko izraža sproščeno v tujem jeziku,

- da metoda igre z lutko omogoča bogatenje besednega zaklada v tujem jeziku,
- da lutka olajša vzpostavljanje komunikacije med odraslim in otrokom.

8.3 Raziskovalna vprašanja

Glede na zastavljene cilje sem si zastavila štiri raziskovalna vprašanja, na katera bom poskušala najti odgovore v strokovni literaturi in v konkretnih situacijah med sobivanjem s francoskima otrokoma.

Ali bo igra z lutko otroka spodbudila k sproščenemu izražanju v tujem jeziku?

Kako lahko otroke motiviramo za učenje tujega jezika s pomočjo lutke?

Kako bo lutka pripomogla k vzpostavitvi prvega stika z otrokoma?

Kako bo lutka prispevala k bogatenju besednega zaklada?

8.4 Metoda raziskovanja, vzorec

V raziskovanje sta bila vključena dva otroka: deklica, stara 3 leta in 5 mesecev, za namen naloge jo bom imenovala Verena, in deček, star 5 let in 10 mesecev, ki ga bom imenovala ga bom Milan.

Uporabila sem deskriptivno metodo empiričnega raziskovanja – študijo primera. Zbirala sem odzive otrok, njuna mnenja, reakcije in njun pristop do lutke, njun prvi stik in njuno napredovanje pri pridobivanju jezikovnih kompetenc.

Pri svojem delu sem uporabljala tudi fotoaparat, kamero in zvezek, da sem vse stvari sproti dokumentirala in zapisovala, kar mi je pomagalo pri delu. Zbrane podatke sem analizirala s postopki kvalitativne analize.

V naslednjih poglavjih bom opisala, na kakšen način je potekalo učenje slovenskega jezika, ki je bil otrokoma tuj jezik.

9 KAKO JE POTEKALO UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA

Ko sem prispela k družini, ki živi v skromni vasici na deželi, je z menoj v polomljeni slovenščini govorila le mama. Deček in deklica nista poznala nobene besede. Ker se nekajkrat na leto odpravijo na obisk k sorodnikom v Slovenijo, me je mama Clara prosila, če bi ju lahko naučila vsaj osnovnih besed, ki so potrebne za sporazumevanje. Dogovorili sva se, da se bova tudi midve pogovarjali slovensko, kar bo zanimivo tudi za otroka. Oče je večino časa na kmetiji, zato ga tekom dneva ni bilo veliko doma. Z otrokoma sem ves čas govorila zgolj slovensko, postopoma pa sta me učila francoskih besed. Edina povezava med nami je bila sova Zoja, ki se je otrokoma že na začetku predstavila v obeh jezikih. Najprej smo vsi skupaj rabili nekaj dni, da se privadimo drug na drugega. Tretji dan sem začutila, da je prišel tisti pravi trenutek, da predstavim še sovo, saj sta se me že navadila. Sedeli smo za mizo v dnevni sobi, ko sem jima z besedami, nato pa še s kretnjo (iztegnjena roka z razprto dlanjo – stop) pokazala, naj počakata. Prinesla sem vrečko iz blaga, v kateri je bila sova. Najprej sem potrkala na vrečko ter s tem otroka motivirala in jima želela povedati, da je nekdo noter. Potrkala sem še enkrat, nato pa začela animirati vrečko. Brez govorjenja, pač pa samo s skovikanjem sem začela animirati sovo prek zaprte vrečke. Nato sem previdno dala roko v vrečko in ven počasi potegnila prestrašeno sovico. Najprej je pozdravila po slovensko, nato pa še francosko. Otroka je to zelo presenetilo, vendar sta ji kljub temu odzdravila in jo takoj vprašala, kako ji je ime. Predstavila se je v francoskem jeziku, nato pa je pozdravila in nagovorila še mene v slovenščini. Želela sem, da otroka dobita občutek, da jaz ne razumem francosko, sova pa zna oba jezika.

Otroka sta bila do sove najprej nekoliko zadržana, vendar sta se jo kmalu opogumila pobožati in celo prijeti. Zelo zanimivo je bilo, ko sta se že nekoliko sprostila in je deklica tako kot jaz prej pokazala naj počakam za mizo. Čez nekaj trenutkov je iz svoje sobe prinesla svojega plišastega medvedka in ga začela po francosko animirati ter ogovarjati sovo. Sova se je nanj seveda odzvala in nastal je prvi dialog. Deček še ni bil prepričan, kako bi lahko stopil s sovo v stik, zato se mu je približala ona in ga vprašala koliko je star, kdo je to dekle, ki ne zna francoskega jezika. Na kar ji je Milan razložil, kdo sem, kaj bom delala pri njih in jo vprašal, ali me ona pozna. To je bil odločilni trenutek, ko je Milan sovi zaupal, da mu je malo neprijetno, ker Anjinega jezika ne razume in ko kaj pove, ne zna odgovoriti. Sova mu je predlagala, da on začne Anjo učiti francoskega jezika, ona pa bo njega slovenskega. Z idejo se je strinjal in mi prinesel svoj zvezek, v katerega si bom lahko zapisovala nove besede, ki se jih

bom naučila. Jaz pa sem obema dala steklen kozarec, ki smo ga okrasili, nato pa se dogovorili, da bomo za vsako novo besedo vanj vrgli zvezdico.

Začeli smo s povsem vsakodnevnimi izrazi, kot so dober dan, dober tek, nasvidenje, postopoma pa smo prehajali na besede, ki jih uporablja človek v vsakodnevni rutini. Vse, kar sem naredila, sem tudi glasno in razločno povedala ter nekajkrat ponovila. V začetku, ko besed še sploh nista razumela, sta imela sovo ves čas s seboj, da jima je moje besede prevedla in smo se lahko sporazumevali.

Ker je francoščina zelo specifičen jezik in s slovenskim jezikom nima veliko skupnega, je bilo zanju učenje novega jezika povsem novo poglavje. Kljub temu pa je k učenju veliko pripomoglo to, da smo se besed učili na konkretnih primerih (npr. pripravljali smo mizo in zraven poimenovali vse, kar smo zložili na pogrinjek).

Za vsak dan sem si izdelala nekakšen načrt dejavnosti, ki smo jih povsem sproščeno izvajali in prek njih na igriv in zabaven način širili besedišče. Jaz francoskega, otroka pa slovenskega. Kozarec se je hitro polnil, prav tako pa tudi moj zvezek, ki sem ga imela ves čas s seboj v nahrbtniku. Otroka pa sta me ob vsaki pravilno izgovorjeni besedi spomnila, da si jo moram zapisati.

Za vsak teden sem si vnaprej napravila tedensko pripravo s konkretnimi cilji, ki so bili vezani na usvajanje jezika, sproščeno rabo in učenje slovenskih besed ter razvijanje domišljije.

9.1 SPOZNAVNI TEDEN: 1. teden (2.–8. 7. 2014)

GIBANJE

- sprehodi v naravi (orientacijski izleti, iskanje in grajenje gnezda za Zojo);
- gibalne igre z žogo (keglji, goreča žoga, muhice);

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljic;
- petje otroških pesmi (Ringa raja, Kuža pazi, Marko skače);
- bibarije (Biba leze, Gosenica, Miška);

UMETNOST

- ustvarjanje z različnim materialom (plastelin, tempera barve itd.);
- izvajanje ritmičnih in melodičnih vzorcev s ploskanjem, igranjem na mala ritmična in melodična glasbila (ropotulje, kastanjete, bobenček, tleskači);

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom;

NARAVA

- skrb za domače živali (zajci, krave, pes, muce) in najdenega ptička;
- priprava obroka;
- sodelovanje pri urejanju prostora (pospravljanje stanovanja);

MATEMATIKA

- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.);
- razvrščanje barvic in predmetov iste barve itd.

Refleksija:

Prvi teden sta bila otroka še nekoliko zadržana, kljub temu pa sta pozorno poslušala mojemu pogovoru z njuno mamico v slovenščini. Opazila sem, da sta velikokrat pri svojem pogovoru uporabila svoje različice določenih slovenskih besed. Pri gibalnih dejavnostih sta se govorno najbolj sprostila. V gozdu je deklica med grajenjem gnezda za Zojo pela sovici uspavanko in jo pestovala. Čeprav je bila pesem v izmišljenem jeziku, je že bilo moč zaznati začetke uporabe slovenske oblike glasu »r«. Ko je končala, sem jo spodbudila k skupnemu petju pesmi Kuža pazi. Zraven je pripevala in po nekajkratni ponovitvi je v nedeljo zvečer pesem zapela že samostojno.

Za vsak dan sem pripravila eno vodeno dejavnost, ostale pa so potekale spontano in glede na trenutni interes otrok. Po prvi ustvarjalni dejavnosti s tempera barvami sem ugotovila, da jima je to področje zelo blizu. K slikanju sta pristopila zelo zainteresirano in navdušeno. Njuna koncentracija je trajala skoraj eno uro. Med tem sem jima pela pesmice o različnih živalih in jima jih ob tem tudi narisala, da sta lahko še vizualno sledila, za katero žival gre. Med likovno

dejavnostjo je nekajkrat zraven priletela tudi sovica Zoja, ki je prev tako poskušala prijeti čopič in nekaj narisati, vendar ji ni šlo najbolje. Otroka sta ji nato v francoščini povedala, kako se pravilno prime čopič, katere barve so na paleti itd. Ta pogovor sem izkoristila za učenje barv. Sovica je dečka Milana spomnila, da pri sebi nimam zvezka za zapisovanje, da bi si lahko zabeležila poimenovanje vseh barv po francosko. Ko mi ga je prinesel, sta mi oba otroka povedala in pokazala, za katero barvo gre, nato pa sem jima te besede predstavila po slovensko. Ko sta s slikanjem zaključila, smo se šli igro, kjer je nekdo povedal barvo v slovenskem ali francoskem jeziku, ostala dva pa sta se morala dotakniti predmeta, ki je ustrezal kriteriju določene barve.

Tekom vsakodnevnih dejavnosti sem otroka seznanjala z matematiko, preko igre smo se učili razvrščati in urejati (glede na barvo, velikost, material, obliko, okus itd.). Ker nista bila navajena na pospravljanje, smo sredi tedna s sovo Zojo organizirali tekmovanje v pospravljanju. Vsak je bil zadolžen za en del sobe (police v omari, predali), ki ga je moral urediti. Pisane nogavice v eno košaro, enobarvne v drugo. Majice na eno polico, hlače na drugo, spodnje perilo na tretjo. Skupaj smo določili, kaj in kam bomo razvrščali, to pa smo za lažje razumevanje še narisali in prilepili na ustrezno polico/predal.

Ker ima družina veliko kmetijo, sta otroka vajena veliko časa preživeti v naravi in skrbeti za živali. Odločili smo se, da bo v času bivanja moja naloga skrb za sto zajcev. Najprej sta mi jih predstavila in pokazala, kako jim moram zamenjati vodo in kaj jedo. Ob ureditvi zajčnikov sem ju naučila pesem Zajček Dolgoušček, ki smo jo tudi gibalno prikazali. Povezava gibov in besed jima je bila pri učenju pesmi v še posebej veliko pomoč pri pomnjenju in razumevanju besed.

Ob koncu dneva sva otrokoma s sovico Zojo pred spanjem prebrali pravljico. Doma so imeli veliko knjižno omaro, v kateri je bilo veliko otroških knjig v obeh jezikih. Ker niso bile najlepše urejene, smo jih najprej razvrstili. Prvi kriterij je bil, da smo na en kup zložili slovenske na drugega francoske, nato pa smo jih na police postavili še po velikosti. Tako je bilo že na pogled nekaj povsem drugega, otroka pa sta bila na svoje delo ponosna in sta z veseljem odprla omaro in si izbrala knjigo. Sklenili smo dogovor, da si vsak večer eden izbere pravljico, ki sem jima jo prebrala v slovenščini. Sedeli smo na moji postelji in si ogledovali slike, nato pa sem jima vmes zastavljala vprašanja (npr. »Kje je muca?«), ona pa sta bila v tem aktivno udeležena in sta iskala predmete na sliki. Če katere besede nista razumela, jima jo je povedala sova po francosko. Najprej sta samo opazovala slike, jaz pa sem jima kazala

predmete s prstom in jih poimenovala v obeh jezikih. Ko so se isti pojmi ponavljali sta jih ob koncu pravlјice usvojila že sama.

9.2 NARAVA IN JAZ: 2. teden (9.–15. 7. 2014)

GIBANJE

- izvajanje naravnih oblik gibanja na travniku;
- gibalno-rajalne igre;

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravlјic;
- petje otroških pesmi;
- ogled risanke;

UMETNOST

- modeliranje z modelirno maso;
- ustvarjanje vaz;

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom itd.;
- obisk knjižnice;

NARAVA

- skrb in nega rastline (poskus s fižolom in koruzo, posadimo svojo cvetlico, obdelujemo zelenjavni vrt);
- taborjenje;
- opazovanje in beleženje vremena na vremenski tabli;
- pantomima vremenskih pojavov, živali itd.;

MATEMATIKA

- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.);
- štetje predmetov in razdelitev v skupine;

Refleksija:

Ta teden je bila rdeča nit vseh dejavnosti spoznavanje narave, procesov v naravi, živalskih in rastlinskih vrst ter skrb zanje oz. njihovo gojenje. Želela sem, da otroka prideta do spoznanja, kako pomembna je narava za vsa živa bitja, ob tem pa seveda čim bolj obogatiti njuno besedišče z novimi pojmi v slovenskem jeziku. Odločili smo se za taborjenje in si na travniku postavili šotor. V nahrbtnik smo si pripravili vse potrebno za pripravo kosila in večerje, seveda pa nismo pozabili na različne rekvizite za gibalne igre. Otrokoma sem postavila poligon, namenjen razvijanju naravnih oblik gibanja (tek, plazenje, lazenje, poskoki) in ravnotežja (hoja med ovirami, hoja po vrvi na tleh, hoja s hoduljami). Pri dejavnostih sta zelo uživala, ko pa sta prišla na cilj, je vsak moral povedati pet slovenskih besed in jih pokazati ali narisati. Tovrsten način učenja je bil izveden preko igre in ob prisotnosti sovice Zoje, tako da sta otroka čutila varnost v primeru, da česa ne bi razumela. Gibalno dejavnost smo postopoma umirili. V nadaljevanju smo učenje besed povezali s pantomimo. Pojme, ki sta si jih otroka zamislila, sta izmenično brez besed kazala, ostala dva pa sta morala ugibati, kaj je tisto, kar nam želi prvi prikazati. Zelo smo se zabavali in povsem nevede utrjevali že znane in tudi nove besede. V svoj kozarec sta z navdušenjem dala kar veliko število novih zvezdic, kar jima je dalo dodatno spodbudo. Ker pa je bilo čez teden precej spremenljivo vreme, se mi je to zdela odlična možnost za spoznavanje besedišča s področja vremenskih pojavov in oblačil ob določenem vremenu, izdelali pa smo si tudi vremensko tablo. Vsak je izdelal nekaj kartončkov, na katere smo narisali vrsto vremena (sonce, dež, mavrica, nevihta, bliskanje, toča, veter), nato pa smo še skupaj okrasili tablo in napisali dneve v tednu. Ker otroka še ne poznata črk, smo poleg zapisanega narisali sliko, ki je bila značilna za vsak dan (nedelja – cerkev, petek – trgovina itd.) Vsakodnevno smo pogledali na tablo, povedali, kateri dan je, in kakšno je vreme. S spremljanjem vremena smo nadaljevali do konca mojega bivanja pri njih.

Ker je v naravi veliko rastlin, ki jih je dobro poznati, sem jima pripravila raziskovalno igro, pri kateri sta morala pozorno otipati rastlino (smrekova vejica, goba, roža, trava, mah) v pokriti škatli, jo prepoznati in najti tej podobno v naravi. Dejavnost ju je zelo motivirala za opazovanje okolice in uporabo vseh čutov pri iskanju prave rastline. Ko sta našla vse, smo odprli škatlo in pogledali ali sta našla prave predmete.

Naslednji dan smo šli v knjižnico in si sposodili veliko poučnih knjig o naravi, živalih in rastlinah na travniku in v gozdu. Odločili smo se, da tudi sami posadimo rastlino, za katero bomo lahko skrbeli in opazovali njen razvoj. Ker sem želela, da jasno vidita, kako iz semena

začne rasti nova rastlina, smo pripravili lončke za poskus. V enem smo vato namočili, v drugem pustili suho. Eno namočeno smo postavili na okensko polico, kjer bo imela dovolj svetlobe, drugo pa spravili v temno omaro. Vsakodnevno smo opazovali, kaj se je zgodilo in hitro so bile vidne prve spremembe. Otroka sta sama ugotovila, kaj je bil vzrok, da seme v omari ni vzkliko in zakaj je namočeno na okenski polici najhitreje začelo rasti. Ko smo prišli do tega zaključka, je bil čas, da posadimo še pravo cvetlico. Otroka sta najprej dobila lonček, ki ga je bilo potrebno okrasiti, da bo imela roža lepo hišo, kot je povedal deček. To je bil njegov prvi daljši samostojno izgovorjen stavek. Posadili smo pravo koruzo in fižol ter ju vsak dan skrbno negovali. V povezavi z naravo, živalmi in rastlinami sem otrokoma predvajala risanko Bine, čuvaj parka, v kateri nastopa veliko živalskih vrst, vrtnar Bine pa je zadolžen za sajenje rož in urejanje vrta. Risanka jima je bila zelo všeč, obenem pa je bil govor vseh likov jassen, ravno prav hiter in dinamičen.

Po ogledu smo poustvarjali vsebino zgodbe. Na mizi sem jima pripravila material za modeliranje z modelirno Das maso. Nastajale so čudovite živali, rastline in drugi videni predmeti. Med ustvarjanjem smo peli in poslušali otroške pesmi, nato pa izdelke razstavili v dnevni sobi in na razstavo povabili sorodnike. Otroka sta na hitro povzela vsebino risanke in jima povedala, kaj sta izdelala. V večini sta govorila v francoskem jeziku, vmes pa ju je kdo vprašal, kako določena beseda zveni v slovenskem jeziku in na skoraj vsa vprašanja sta znala sama odgovoriti. Sovica Zoja je bila zraven njiju zelo ponosna in jima za vsako besedo v kozarec dala zvezdico.

9.3 DRUŽINA: 3. teden (16.–22. 7. 2014)

GIBANJE

- izleti (peš, s kolesom);
- gibalne igre s pravili;

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljic;
- petje otroških pesmi;

UMETNOST

- sodelovanje pri glasbeno-didaktičnih igrah;
- igra, vživljanje in posnemanje živali/ljudi/predmetov;

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom itd.;
- obisk sejma;
- sodelovanje pri načrtovanju in pripravi praznovanj (rojstni dan dečka);

NARAVA

- skrb in nega za rastline (zelenjavni vrt);
- skrb za domače živali (zajci, krave, muce) in najdenega ptička;

MATEMATIKA

- merjenje tekočin in sipkih snovi;
- razvrščanje (naloge, opravila in oblačila družinskih članov).

Refleksija:

Začel se je že tretji teden, odkar sem prišla v družino in z otrokoma začela govoriti v slovenščini. Zelo vesela sem bila, ko sva z njuno mamo ugotovili, da sta otroka postala bolj suverena pri petju slovenskih pesmi in odgovarjanju na zastavljena vprašanja zaprtega tipa (da/ne), kar nakazuje, da že precej dobro razumeta slišane besede. Kar nekajkrat sem ju slišala, da sta pri spontani igri med seboj uporabljala slovenske besede v francoskem stavku in se popravljala pri izgovarjavi. Predvsem deklica, ki je od dečka mlajša, je bila natančna pri rabi slovenskega glasu »r«, medtem ko je deček uporabljal francoskega. Želela sem, da v nadaljevanju čim več pozornosti namenimo še vljudnostnim izrazom (npr. prosim, hvala nasvidenje, dober dan). Pri svojem govoru z njima sem jih sicer uporabljala, vendar kot sem lahko videla, sta otroka ugotovila, da ta beseda ne poimenuje ničesar otipljivega (prosim ni predmet, ki ga lahko primeš/pokažeš), zato se jima beseda ni zdela »uporabna«. Da bi jima to prišlo čim lažje v podzavest, je sovica Zoja predlagala, da bo vsakič, ko bosta pozabila reči prosim/hvala/nasvidenje... zaskovikala. Sprva je bilo to zelo smešno, saj je bilo skovikanja zelo veliko in sem morala biti zelo pozorna, da se sova odzove ob vsaki situaciji.

Otroka sta se proti koncu tedna nekajkrat še med seboj opomnila, nato pa vljudnostne izraze že začela uporabljati spontano. Pretekli teden je bila tema narava, v tem tednu pa smo se usmerili k družini. S sovo Zojo sva otrokoma povedali, kakšna je sovja družina, koliko bratov in sester ima ter kako je ime mami in očku čuku. Zoja je svojo družino celo narisala, kar je dečka takoj spodbudilo k temu, da tudi on stori enako. Pogovor o njihovi družini je kar stekel. Najprej so bile samo besede, ko pa sta se oba že precej sprostita in se znebila strahu pred napakami je nastal odličen dialog. Najprej med dečkom in sovo, nato med deklico in dečkom, kasneje pa še med deklico in sovo. Vmes sem se nekajkrat vmešala tudi jaz, ko sem želela pogovor še malo nadgraditi in me je še kaj zanimalo. Da pa bi družinske vezi raziskali tudi pri živalih, sem s tem namenom prinesla družabno igro, kjer je potrebno prirejanje 1 – 1. Vsaki odrasli živali, ki jo odkriješ, mora vsak najti mladiča. Otroka sta prek igre urila spomin, pomnjenje besed (vsako žival, ki jo odkriješ, moraš poimenovati) in štetje (koliko parov imaš). Ob vsaki živali pa smo zapeli še kakšno pesem in igra ju je tako navdušila, da je bila na programu cel teden.

V mestu se je v sredo začel sejem, na katerem se predstavljajo različni izdelovalci domače obrti, umetniki, igralci, seveda pa je tudi lunapark, katerega sta se Verena in Milan zelo veselila. Ker sta imela starša veliko dela na kmetiji, smo se dogovorili, da grem z njima sama. Tja smo šli peš in pot od doma in do mesta je bila zares nekaj neverjetnega. Ne vem točno, kaj je bil vzrok za tako sproščenost, ampak iz njunih besed je bilo čutiti veliko veselja, ko sta se oba celo pot pogovarjala v slovenščini. V nahrbtniku je imela deklica sovico Zojo, ki je nikoli ne pozabita vzeti, kamorkoli že gremo. Pogovarjali smo se o živalih, ki smo jih videli na poti, o pravlji, ki smo jo prebrali pretekli večer, o moji družini v Sloveniji, sama sta mi zapela tri pesmi (Kuža pazi, Zajček Dolgoušček in Gosenica je lezla). Dogovorili smo se tudi, kako se je potrebno obnašati na sejmu, da nihče ne gre nikamor sam, ne da bi prej povedal, da si vsak lahko izbere tri stvari, kamor bi želel v lunaparku, in vse to je potekalo izključno v slovenskem jeziku. Vmes je nekajkrat priskovikala tudi Zoja, da je razložila kakšno besedo, sicer pa je povedala, da je precej slabo spala, in prosila, če ima lahko prost dan v nahrbtniku.

Poleg vseh dogodivščin je bil vrhunec v nedeljo, ko je imel deček Milan rojstni dan. Ker sem želela, da je tokrat rojstnodnevno praznovanje nekaj posebnega, smo nanj s pismi povabili veliko sorodnikov. Na liste sta otroka narisala torto, na drugo stran pa sem jaz napisala besedilo, ki mi ga je narekoval Milan. Pisala sem v slovenščini, kar se mi je zdelo še posebej zabavno, saj je vedel, da nihče, ki bo prebral vabilo, ne bo vedel, kaj pomeni, razen datuma in ure. Kot pa se za rojstni dan spodobi, smo se odločili, da spečemo torto. Šli smo v trgovino in

nakupili vse potrebne sestavine, nato se je začelo. Našli smo recept, nato pa merili, tehtali, šteli, prelivali, presipali, mešali in končno dali v pečico.

Medtem ko se je peklo, smo se igrali zanimivo igro s področja matematike, ki je nastala na zelo spontan način. Med gledanjem fotografij družinskih članov smo od vsakega vzeli eno in jo prilepili na eno posodico. Otroka sta dobila nalogo, da iz revij izrežeta opravila, obleke, obutev in vse tisto, kar pripada določenemu družinskemu članu, in to sličico dasta v posodico, na kateri je njegova fotografija. Pri dejavnosti sta se še posebej zabavala pri iskanju primernih slik in se nekajkrat pozabavala in v očkovo posodico dala sliko šminke in krila, mami pa sta dodelila brke, moška oblačila in zelene škornje (kot jih ima njun oče).

Kot vsak večer do sedaj tudi ta teden ni bilo nobenega, ne da bi prebrali pravljico. Vsak dan sta bila ob poslušanju bolj zbrana in vedno daljši so bili odgovori na zastavljena vprašanja. Ko pa smo prebrali, sta me presenetila z zanimivim vprašanjem: »Anja, kako ti znaš molit?« Najprej nisem vedela, kako naj jima odgovorim, nato pa sem kar začela in po slovensko zmolila molitev, ki sta jo vsak večer molila skupaj z mamico in očetom. Sledila je kratka tišina, potem pa sta jo še enkrat začela sama. Vsak naslednji večer smo jo po pravljici na njuno pobudo ponovili in v nekaj dnevih sta jo znala že tekoče.

9.4 MORJE: 4. teden (23.–29. 7. 2014)

GIBANJE

- igra ob vodi in v vodi (morje);

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljic;
- petje otroških pesmi;
- igra z glasovi in črkami;

UMETNOST

- ustvarjanje z naravnim in umetnim materialom;
- izdelovanje malih inštrumentov;

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom itd.;
- pridobivanje veščin, povezanih s telesno nego;

NARAVA

- spoznavanje morskih živali in rastlin;
- kemijski poskusi mešanja tekočin;
- poskus, kaj plava na vodi in kaj potone (v slani in sladki vodi);

MATEMATIKA

- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (razvrščanje stvari v kovčke, predvidevanja: kaj se bo zgodilo, prej – potem);
- štetje predmetov.

Refleksija:

Prišel je teden, ko smo se vsi skupaj odpravili na morje. Pripraviti smo morali vse potrebno za enotedensko bivanje drugje. Pakiranje smo izkoristili za zabavno učenje razvrščanja glede na določene kriterije (kateri osebi pripada določen predmet, za kaj ga potrebujemo – hrana, higiena, oblačilo, obutev itd.). Kot bi mignil smo bili pripravljeni. Med vožnjo smo peli, se igrali besedne igre (igre z glasovi in zamešanimi črkami) in kmalu smo prispeli. Seveda smo največ časa preživel v vodi in ob obali, ko smo skupaj z Zojo raziskovali morske živali in rastline ob morju. Med tem smo preko igre spoznavali nove slovenske besede, pri tem pa je bila otrokoma Zoja še vedno malo v pomoč. S seboj smo imeli povečevalno steklo in raziskovalni lonček, v katerega smo spravili živali, si jih ogledali, prešteli okončine, določili barvo, jih narisali, potem pa vrnil nazaj v naravo.

Pri vseh dejavnosti je bila z nami Zoja, ki je večino časa poležavala na obali, otroka pa sta jo celo namazala, da je ne bi sonce opeklo. Poleg učenja jezika sem imela na morju tudi nalogo, da ju naučim plavati. Najprej sta bila nekoliko prestrašena, saj sta bila tako kot s slovenščino na začetku nesamozavestna. Postopoma in preko igre smo se zbliževali z vodo, najprej naredili nekaj zamahov v plitvi vodi, nato pa vsak dan šli korak dlje in konec tedna je obema zares uspelo splavati. Deklici z rokavčki, dečku pa povsem samostojno. Pri tej nalogi mi je na pomoč priskočila lutka, ki sem jo postavila na blazino in jo položila na vodo. Motiviralo ju je dejstvo, da je v globlji vodi več živali, ki ju bosta lahko skupaj z Zojo gledala z masko. V

času učenja sem nekajkrat tudi sama z otrokoma spregovorila v francoščini, saj sta v stresni situaciji, za katero sem se trudila, da bi bila čim manjša, potrebovala besede, ki jih razumeta in se lahko nanje v trenutku odzoveta.

Ob obali smo ustvarjali na razne načine. Izdelovali smo male inštrumente iz kamenčkov, školjk, naredili ropotuljo s hišicami morskih rakcev in z njimi spremljali petje in zvoke kitare, ki sem jo imela s sabo.

Izvedli smo dva poskusa, pri katerih se nam je pridružilo še nekaj otrok, ki so bili v bližini. Najprej smo želeli ugotoviti, katere tekočine se med seboj mešajo in katere ne. Uporabili smo detergent, kis, sok, olje in vodo. Otroke je rezultat zelo presenetil, saj niso pričakovali tako jasnih meja med njimi. V drugem pa smo uporabili dve posodi in različne predmete. V prvo posodo smo dali sladko, v drugo pa slano vodo. Zanimalo nas je, ali obstaja razlika v plovnosti predmetov v eni in drugi vodi. Ta poskus smo izvedli po tem, ko sta ugotovila, da v morju lažje ležita na vodi kot v bazenu, v katerem je sladka voda. Pri poskusih je bila udeležena tudi sovica, ki sta jo otroka predstavila ostalim.

Teden je zelo hitro mineval in vsak dan je bil nekaj posebnega, saj so raziskovanje morja in dejavnosti, povezane z njim, za otroke močnejše izkušnje, ki jim nudijo zaznavanje prek vseh čutil. Besedišče se je tudi ta teden povečevalo in število zvezdic v kozarcu je bilo posledično zopet večje.

9.5 PROMET: 5. Teden (30. 7. – 5. 8. 2014)

GIBANJE

- elementarne igre v slovenščini;
- bansi (Avto, Avtobus, Ladja)

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljic;
- petje otroških pesmi;
- simbolna igra in igra vlog;

UMETNOST

- tipanje, božanje, gnetenje, mečkanje različnih površin, materialov in oblik;
- izmišljanje in igranje lastne zgodbe;
- izdelovanje pogrinjkov;

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom itd.;
- pogovor o prometu;
- pridobivanje veščin, povezanih s prometno varnostjo (prečkanje ceste, prometni znaki, semafor itd.);
- obisk gledališča;
- sodelovanje pri načrtovanju in pripravi praznovanj (moj rojstni dan);

NARAVA

- poslušanje zvokov v gozdu;
- spoznavanje gozdnih živali;
- poskus, kaj plava na vodi (izdelovanje in spuščanje ladje iz stiropora);

MATEMATIKA

- prirejanje 1 – 1 (delitev jedilnega servisa na pogrinjek);
- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.);
- razvrščanje stvari v pare, skupine, v vrsto, kolono itd.

Refleksija:

Po vrnitvi z morja se je bilo potrebno privaditi nazaj na domače okolje. Kljub temu pa sta otroka še nekaj časa podoživljala prijetne trenutke in na novo pridobljene izkušnje. Ker sem želela, da si pridobita še nekaj besedišča s področja prometa, sem ju z vprašanji, katera vozila poznata, katera prevozna sredstva sta videla na morju, ki jih pri njih doma nimajo itd., motivirala k pomnjenju novih besed. Na velik list je vsak narisal prevozna sredstva, ki jih pozna, potem pa sta me učila francosko izgovarjavo, jaz in Zoja pa njiju slovensko. Za lažje pomnjenje smo tekom tedna večkrat zapeli in zaplesali plesno-rajalne pesmi na temo različnih vozil in plovil. Deček je imel željo, da izdelamo ladjo. Našli smo velik kos stiropora in ga

okrasili z jadrji, na katerih so bile napisane začetnice naših imen. Ladjo smo navezali na vrh in jo spustili po potoku ter gledali, kam jo nese. Ob tem pa je deček veselo ponavljal: »Ladja plava daleč, nič več ne vidim.«

Na temo vozil in nasploh prometa so tekom celega tedna potekale dejavnosti, prek katerih sem otroka postopoma seznanjala z varnim ravnanjem v prometu. Pomembno se mi je zdelo, da z otrokoma izkušnje pridobimo v realnih situacijah, s pravilnim vedenjem pešca v prometu, prometnimi znaki in varnim prečkanjem ceste. Odpravili smo se na daljši izlet ob prometnih poteh. Z otrokoma smo se pogovarjali o barvah avtomobilov, s katerimi prevoznimi sredstvi se še nista peljala itd. Prišli smo do centra mesta in zagledali plakat za gledališko predstavo, namenjeno otrokom. Bila sta zelo navdušena, saj smo prišli ravno prav, da smo še dobili proste sedeže. Zgodba je govorila o dečku, ki je rad prisluhnil zvokom v naravi, vendar ga je vedno nekdo motil. Želel si je občudovati naravo, pa se je vedno zgodilo nekaj, kar ga je spodilo. Vsebina je bila obema zelo všeč in do dečka sta bila po predstavi zelo empatična. Odločili smo se, da se tudi mi podamo v gozd prisluhnit zvokom. V gozdu smo se igrali različne gibalne igre, nato pa raziskovali gozdne rastline, si ogledovali sledi živali in razmišljali, komu pripadajo. Narava ju je zelo sprostila in umirila, za sovo Zojo pa sta našla čudovit kraj, kjer sta ji naredila novo gnezdo. Skupaj smo zlagali storže, veje, mah, lubje, listje in travo. Med seboj sta se pogovarjala slovensko, čeprav v njunem pogovoru nisem bila vpletena. Razdelila sta si vloge, za kaj bo kdo zadolžen, in gnezdo je bilo nared. Odločili smo se, da sovo pustimo v njem, da bo spoznala kakšne prijatelje, po kosilu pa se bomo vrnili. Ko smo prispeli domov, je bil že kmalu čas kosila in opazila sem, da otroka nista navajena pomagati pri pripravi mize. Odločila sem se, da izdelamo pogrinjke za vso družino in da se s tem naučita orientirati pribor, krožnik in prtiček na mizi. Trši karton smo oblepili s samolepilno tapeto in nanjo obrisali vilico, žlico, nož, krog za krožnik in trikotnik za prtiček. Z navdušenjem sta se usedla na svoje mesto, starša pa sta bila nad pogrinjki navdušena. Po kosilu sta pobrisala vsak svoje mesto, nato pa smo že morali nazaj v gozd preveriti, ali je Zoja še v gnezdu ali pa je že odletela kam drugam.

Oba sta se razveselila, ko sta jo zagledala, še bolj pa sta bila ponosna, ko jima je povedala, da se pri njiju zelo dobro počuti in si ne želi nikamor drugam.

Sledilo je še drugo praznovanje, tokrat mojega rojstnega dne. Družina mi je pripravila nepozabno presenečenje. Takoj zjutraj sta mi otroka v slovenščini zapela Vse najboljše, mama

je igrala na klavir, oče pa je prinesel torto. Skupaj smo se poveselili, otroka pa sta mi še nekajkrat čez dan zapela Vse najboljše.

9.6 POKLICI: 6. teden (6.–12. 8. 2014)

GIBANJE

- igre s pravili;
- gibalne igre na temo poklicev;

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljic;
- petje otroških pesmi;
- simbolna igra in igra vlog;
- samostojno pripovedovanje (lastna doživljanja, izmišljanje svojih zgodb);

UMETNOST

- izražanje, ustvarjanje in komuniciranje z gibanjem in plesom ob glasbi;
- slikanje s tempera barvami: Kaj želim postati ko odrastem?

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom;
- spoznavanje poklicev;

NARAVA

- skrb za domače živali (zajci, krave, pes, muce);
- skrb za svoje telo;
- obisk različnih ustanov – spoznavanje poklicev;

MATEMATIKA

- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.);
- prirejanje 1 – 1 (poklic – pripomoček);
- razvrščanje stvari v pare, skupine, v vrsto, kolono itd.;

- družabne igre, ki vsebujejo štetje (človek ne jezi se, spomin, pirati) – igre s kocko in polji, po katerih se igralec premika in šteje.

Refleksija:

Besedišče dečka in deklice je že zelo obsežno, govor vsak dan bolj suveren in jasen, deček ima še nekaj težav pri rabi slovenskega glasu »r«, deklica pa ga uporablja že povsem spontano. Oba že zelo dobro razumeta moja navodila, zato sem se odločila, da prvič izvedemo gibalno igro, pri kateri je potrebno, da razumeta pravila, saj je v nasprotnem primeru ne bo mogoče izvesti. Oblekla sem se v policistko in v rokah držala loparček z napisom STOP. Oba sta takoj vedela, katera oseba sem, obenem pa sta tudi vedela, kakšna je vloga policista v prometu. Njuna naloga je bila, da tečeta takrat, ko imam dvignjen loparček na stran z zelenim krogom (povezava barve s semaforjem). Ko je loparček obrnem na napis STOP in zapiskam, pa se morata ustaviti in obmirovati. Navodila sem jima razložila postopoma in zelo razločno, potem smo po vsaki razloženi informaciji preizkusili njuno razumevanje. Bila sem presenečena, saj sta oba ob prvem poskusu razumela navodila. Igra jima je bila zelo zanimiva, še posebej ko sta se lahko tudi sama preizkusila v vlogi policista in usmerjala pešce in promet. Deklica je sestavila zanimiv stavek, ki je bil aktualen tekom celega tedna: »Jaz jezni policajka sem. Pokažem stop, ti stojiš.« Na podoben način smo čez teden uporabili še poklice kuharja (kuhalnica), zdravnika (stetoskop), učiteljico (knjiga) idr.

Preko gibalnih iger smo začeli z novo temo, ki je otroka zelo motivirala. Pogovarjali smo se, kaj želita postati, ko odrasteta, to pa sta potem s tempera barvami tudi naslikala. Tekom ustvarjanja smo poslušali otroške pesmi, v katerih so nastopali različni poklici. Na to temo smo prebrali kar nekaj knjig, ki sta jih v knjižnici izbrala otroka.

Ker sem želela, da otroka dobita čim več konkretnih izkušenj o poklicih, sem ju peljala na ogled nekaj ustanov v bližini doma (gasilski dom, pošta, cvetličarna, zdravstveni dom, frizerski salon, pekarna). Pred odhodom smo se o tem poklicu pogovorili, ga našli v knjigah in o njem izdelali plakat. Na sredino lista smo ga narisali, potem pa zraven njega vse, kar se je otrokoma dozdevalo, da spada k njemu (cvetličar – zemlja, rože, voda, cvetlični lonček itd.). Na ogledu sta otroka uživala, saj so jima nekateri zaposleni celo omogočili, da jim malo pomagata (na pošti sta prilepila nekaj znamk, v pekarni sta spekla svojo žemljico ipd.).

Veliko časa smo namenili tudi družabnim igram, pri katerih je potrebno upoštevati pravila in vrstni red. Otroka sta ob njih utrjevala štetje po slovensko, prirejala premik igralne figurice glede na število pik na kocki in razvijala strpnost.

Kot vsak dan smo poskrbeli za domače živali in zvečer prebrali pravljico. Sedaj nista več potrebovala pomoči pri razumevanju vsebine, jima je pa nekaj težav povzročalo razumevanje stavka, če sta bili v njem uporabljeni dve isti besedi z drugačnim pomenom. V tem primeru je bila sovica Zoja tista, ki jima je razložila razliko med tema besedama v francoščini, saj je bilo v slovenščini še nekoliko prezahtevno.

9.7 LUTKE: 7. teden (13.–19. 8. 2014)

GIBANJE

- gibalno-rajalne igre;
- prirejanje cirkuške predstave;

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljič;
- petje otroških pesmi;
- samostojno pripovedovanje (lastna doživljanja, izmišljanje zgodbe);

UMETNOST

- ustvarjanje priredb besedila na že znano melodijo in obratno;
- reševanje glasbenih ugank;
- dodajanje gibov petju;
- ustvarjanje lutk različnih vrst (ploske, naprstne);

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom;
- obisk cirkusa;

NARAVA

- skrb za domače živali (zajci, krave, pes, muce);
- skrb za svoje telo;

MATEMATIKA

- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.);

družabne igre, ki vsebujejo štetje (človek ne jezi se, spomin, pirati) – igre s kocko in polji, po katerih se igralec premika in šteje. Refleksija:

Vse bližje je bil čas mojega odhoda in vsak po svoje se ga je že malo po tihem bal. To sem opazila tudi pri otrocih, saj sta bila bolj čustveno razdražljiva, potrebovala sta več moje bližine in nežnosti ter skupnih aktivnosti. Odločila sem se, da skušam to vzdušje nekoliko premešati z dobro voljo in smehom ter zabavo. In kot nalašč smo videli, da prihaja v mesto cirkus. Tega se je predvsem deček zelo razveselil, saj ima zelo rad živali in različne vragolije. Sova Zoja je prišla pred otroka z idejo, da si najprej sami doma priredimo cirkus. Seveda je bila ideja z navdušenjem sprejeta. Našemili smo se v klovne, se učili žongliranja, peli že znane pesmi, čemur sta se otroka do solz nasmejala, pa je bilo izmišljanje svojih besedil na že znano melodijo. Igrali smo se igre z žogami in plesali.

Otroka je ta dejavnost razvedrila in ju navdala z veliko energije. Nato smo si ogledali cirkuško predstavo na posnetku, kjer niso nastopali samo klovni in živali, pač pa tudi lutke. To se jima je zdelo zelo zanimivo, vendar nista najbolj vedela, kako bi se tega projekta lotila. Vse dokler ju ni na mizi pričakal kup materiala, ki je kar vabil k sebi. Kuhalnice, kosmate žičke, perje, blago, gumbi, karton, pena, volna, plastenke, lepilo in škarje. Natančno sta si ogledala material, potem pa začela ustvarjati. Nastajati so začele čudovite ploske lutke na kuhalnici in naprstne lutke. Bila sta zelo natančna in vztrajna, predvsem pa sem v dečkovih očeh videla, da je bil zelo zbran in tekom ustvarjanja zatopljen v izdelavo. Videti je bilo, kot da z lutko v nastajanju navezuje nek poseben odnos in razmišlja, kakšen bo njen značaj, govor itd. Med ustvarjanjem se je z njo pogovarjal: »Ti moj boš pipigaj. Lepo perje imaš. Boš politel še malo.« Z deklico sva se med ustvarjanjem pogovarjali, kakšno lutko bo izdelala, kako ji bo ime in imela je zelo dobro domišljeno idejo, kaj želi narediti. Nastalo je pet čudovitih živali – papiga, pujs, metulj in dva ptička. Deček je bil s papigo zares povezan na poseben način in je ni izpustil iz rok. Predstavil jo je sovici Zoji, ji povedal, od kod je priletela, kako ji je ime in da bo ostala tukaj za vedno. Počasi je začela z animacijo lutk tudi Verena in sredi tedna sta skupaj ustvarjala že zelo zanimive dialoge. Na dan cirkuške predstave sta bila otroka zelo vznemirjena, saj smo bili doma že nekaj dni v takem vzdušju. Nastopali so klovni vseh vrst, vrhovodci, artisti, izurjene živali, na koncu pa je bila krajša lutkovna predstava. Deček je kar

zažarel in skoraj s papigo in sovo Zojo stekel na oder ter se jim pridružil. Po končani predstavi smo se še nekaj časa zadržali v šotoru in si ogledovali živali, nato pa je Milan prišel k meni in me odpeljal na drugo stran, kjer je bil postavljen oder, na katerem so bile razstavljene lutke. Vprašal me je, ali bi lahko tudi doma naredili tak oder, da bi lahko tudi on nastopal. Prepričana sem, da je bil to ključni trenutek, ko so ga lutke prevzele in jih je začutil.

9.8 LUTKOVNA PREDSTAVA: 8. teden (20.–26. 8. 2014)

GIBANJE

- kolesarjenje in piknik v naravi;

JEZIK

- vsakdanja komunikacija;
- poslušanje in branje pravljic, petje pesmi;
- samostojno pripovedovanje (lutkovna predstava);
- igra z glasovi;

UMETNOST

- samostojno petje otroških slovenskih pesmi;
- režiranje lutkovne predstave (glasba, luči, scena itd.);

DRUŽBA

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom;

NARAVA

- skrb za domače živali (zajci, krave, pes, muce);
- skrb za svoje telo;

MATEMATIKA

- štetje v slovenščini do 20;
- bibarije s štetjem;
- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.).

Refleksija:

Pustolovščina se je počasi prevešala h koncu. Kljub temu pa sem želela, da skupaj izvedemo še zadnji skupni projekt, ki je bila moja tiha želja in obenem cilj, povsem nepričakovano pa je postala tudi Milanov. Po zabavnem cirkuškem vzdušju doma, zganjanju norčij, izdelavi lutk in obisku cirkuške lutkovne predstave je v otrocih vzplamtela želja, da pripravimo svojo predstavo. Lutke smo imeli narejene, sedaj pa je bilo potrebno pripraviti sceno, poskrbeti za svetlobne in glasbene efekte in izdelati vstopnice. Izvedeli smo namreč, da je na poti mamičin brat, ki je slovenski duhovnik. S seboj pa je pripeljal skupino mladih. Odločili smo se, da jim to presenečenje pripravimo kot dobrodošlico.

Cel teden je bil obarvan lutkovno, kljub temu pa smo vmes veliko časa preživeli zunaj in lepe sončne dni izkoristili za izlete v naravi. Odločila sem se, da vsak dan odpeljem na izlet enega, potem drugega, nato pa gremo tretji dan vsi skupaj. Individualno druženje z deklico in dečkom je bila zelo zanimiva izkušnja. Oba sta bila zelo sproščena in pogovor v slovenščini nam je zelo dobro tek. Nič več nista potrebovala Zoje, da jima je prevajala, pač pa smo jo imeli samo še za družbo in sem ter tja za lažjo umiritev ob vznemirjenju in slabi volji. Tretji dan smo se vsi trije skupaj odpeljali na daljši izlet s kolesom. Lahko bi rekla, da smo na poti zajeli vse teme, ki smo jih spoznavali z otrokoma. V prometu sta se znala varno obnašati kot kolesarja, upoštevala sta prometne predpise, pozdravit smo šli peka, pri katerem smo spekli svoje žemljice, v naravi pa na cilju pripravili piknik in se igrali ob bližnjem potoku.

Gibalne igre so bile usmerjene k štetju (do 20), raziskovanju, razvrščanju, sicer pa je bil cilj, da se razgibamo, sprostimo in zabavamo ter si nabereimo dobrih idej za predstavo. Med malico smo se pogovarjali, kakšno predstavo bomo odigrali. Oba sta imela veliko idej, zato sem vse posnela, ko pa smo se vrnili, smo si vloge razdelili in si še nekajkrat poslušali posnetek. Zapisala sem samo del pogovora med deklico in dečkom.

Deklica: »Jaz bi rada da so živali igrajo.«

Deček: »Nastopala bo moj pipigaj in bo letel.«

Deklica: »Jaz bi imela mojega pujsek, bo umazan cel.«

Deček: »Anja, ti imela boš dva ptiček.«

Deklica: »Pa živali bodo pele gosenica je lezla, počasi na drevo...znaš ti to zapet Milan?«

Vsi skupaj smo zgodbo nekajkrat ponovili. Deček pa je enkrat odigral predstavo sam v slovenščini z vsemi petimi lutkami gledalki muc, ki ga je nepremično gledala, kot bi razumela, kaj govori.

Pripravili smo stole, vsem gledalcem ob prihodu pa razdelili vstopnice, na katere sta Milan in Verena narisala, jaz pa napisala naslov predstave »Živalski cirkus«, ki si ga je izmislil deček.

Po končani predstavi, ki smo jo izvedli skupaj, je sledila poslovilna večerja, naslednje juto pa moj odhod domov. Cela družina me je peljala na letališče in vso pot, kljub zgodnji uri smo se pogovarjali, se smejali in bili neizmerno veseli za to nepozabno dogodivščino.

Skupaj z lutko sem se od družine poslovila. Otrokoma je bilo slovo od Zoje zelo težko, saj sta jo v dveh mesecih vzljubila in jo sprejela za družinskega člana. V decembru je družina prišla v Slovenijo. Čutila sem, da Zoja pripada njima, zato sem se odločila, da jima jo odnesem. Zapakirala sem jo v škatlo in ju presenetila. Ko sta me zagledala, nista mogla skriti navdušenja. Ko pa sta odprla paket in zagledala sovo, sta jo s tako nežnostjo in veseljem hitela objemati in ji pripovedovati, kaj vse se jima je zgodilo po tem, ko je odšla.

V naslednjem poglavju bom predstavila dejavnosti v obdobju dveh mesecev glede na kurikularna področja.

9.9 DEJAVNOSTI Z LUTKO V POVEZAVI S KURIKULARNIMI PODROČJI

Otroku sodelovanje z lutko omogoča velike možnosti ustvarjanja in raziskovanja sveta na različnih področjih. Otrokova aktivna udeležba v tovrstni igri mu omogoča sprejemanje in ustvarjanje vrednot, ki so temelj pristnih človekovih odnosov. Kurikulum vzgojiteljem, ki načrtujejo dejavnosti z otroki, zapoveduje, da upoštevajo razvojne značilnosti in individualne posebnosti otrok, s katerimi so v stiku. (Kurikulum, 1999:46)

Z lutko Zojo sem se z otrokoma ob prihodu najprej spoznala in se predstavila. lutka je bila naša vez, saj je znala slovenski in francoski jezik, za razliko od mene, ki sem z otrokoma govorila izključno slovensko.

Z njima sem vsakodnevno izvajala različne dejavnosti. Tako s področja vsakdanje rutine, kot v povezavi s pedagoškim delom po področjih in ciljih Kurikuluma. lutka ju je spodbudila k igri in vplivala na njun kognitivni, socialni, čustveni in fizični razvoj. Dejavnosti, ki jima jih

je Zoja predstavila, so spodbujale različne vidike izražanja (glasbeno, likovno, dramsko, jezikovno in gibalno).

Navodila za neko aktivnost sem jima najprej predstavila jaz v slovenščini, potem pa jima je to v francoščini povedala tudi Zoja. Tekom dejavnosti smo določene besede ponovili večkrat, igrali smo se igre, ki zahtevajo poimenovanje oz. glasno besedno izražanje. Iz vsakega kurikularnega področja sem pripravila pester nabor dejavnosti, ki so se odvijale čisto spontano in glede na trenutno razpoloženje otrok.

Gibanje:

- izleti (peš, s kolesom),
- naravne oblike gibanja na igrišču,
- elementarne igre v slovenščini,
- igra ob vodi in v vodi (morje),
- sprehodi v naravi (orientacijski izleti, iskanje in grajenje gnezda za Zojo),
- igre s pravili itd.

Jezik:

- vsakdanja komunikacija,
- poslušanje in branje pravljic,
- petje otroških pesmi,
- ogled risank,
- simbolna igra in igra vlog,
- samostojno pripovedovanje (lastna doživljanja, izmišljanje zgodbe),
- igra z glasovi in črkami.

Umetnost:

LIKOVNE IN USTVARJALNE DEJAVNOSTI

- ustvarjanje z različnimi materiali (plastelin, testo, tempera barve, papir, plastika itd.),
- uporaba različnih tehnik risanja, slikanja, lepljenja, konstruiranja,
- ustvarjanje z naravnim in umetnim materialom,
- tipanje, božanje, gnetenje, mečkanje različnih površin, materialov in oblik,
- izdelovanje pogrinjkov.

GLASBENE DEJAVNOSTI

- petje otroških in slovenskih ljudske pesmi,
- izvajanje ritmičnih in melodičnih vzorcev s ploskanjem, igranjem na mala ritmična in melodična glasbila ter na lastne inštrumente,
- sodelovanje pri glasbeno-didaktičnih igrah,
- izdelovanje malih inštrumentov,
- izmišljanje svojih glasbenih motivov,
- ustvarjanje priredbe besedila na že znano melodijo in obratno,
- reševanje glasbenih uganke.

PLESENE DEJAVNOSTI

- izražanje, komuniciranje in ustvarjanje ob glasbi z gibanjem in plesom,
- dodajanje gibov petju,
- izmišljanje svoje koreografije.

DRAMSKE DEJAVNOSTI

- igra, vživljanje in posnemanje živali/ljudi/predmetov itd.,
- izmišljanje in igranje svoje zgodbe,
- ustvarjanje lutk različnih tipov (ploske, naprstne),
- režiranje celotne lutkovne predstave (glasba, luči, scena itd.).

Družba:

- pogovor o domu, družini, svojih doživetjih,
- obisk knjižnice, sejma in gledališča,
- spoznavanje poimenovanj poklicev,

- seznanjanje z drugo državo, kulturo, jezikom itd.,
- sodelovanje pri načrtovanju in pripravi praznovanj (rojstni dan dečka in mene),
- pridobivanje veščin, povezanih s telesno nego, prometno varnostjo (prečkanje ceste, prometni znaki, semafor itd.).

Narava:

- nega rastlin (posadimo svojo cvetlico, obdelujemo zelenjavni vrt),
- skrb za domače živali (zajci, krave, pes, muce) in najdenega ptička,
- skrb za svoje telo,
- opazovanje in beleženje vremena na vremenski tabli,
- priprava obroka,
- pantomima vremenskih pojavov, živali itd.,
- sodelovanje pri urejanju prostora (grajenje nove hiše),
- merjenje tekočin in sipkih snovi,
- kemijski poskusi mešanja tekočin,
- poskus, kaj plava na vodi in kaj potone (izdelovanje in spuščanje ladje iz stiropora).

Matematika:

- seznanjanje z matematiko preko vsakodnevnih dejavnosti (pospravljanje, razporejanje v predale, oblačenje, hranjenje, skrb za osebno nego itd.),
- štetje predmetov in razdelitev v skupine (pikčaste, pisane, enobarvne nogavice),
- prirejanje 1 – 1 (delitev jedilnega servisa na pogrinjek),
- razvrščanje stvari v pare, skupine, v vrsto, kolono itd.,
- družabne igre, ki vsebujejo štetje (človek ne jezi se, spomin, pirati) – igre s kocko in polji, po katerih se igralec premika in šteje,
- razvrščanje barvic in predmetov iste barve itd.

9.10 NASTAJANJE SCENARIJA

Zagotovo do scenarija ni prišlo kar tako, kot bi zamahnil s čarobno paličico. Ravno nasprotno. Sicer je bil to moj končni cilj in obenem močna želja, vendar tako velikega koraka ni mogoče narediti na ukaz. Idejo za pripravo predstave sta otroka dobila, ko smo si šli v knjižnico ogledat lutkovno predstavo, v kateri so nastopale živali v živalskem vrtu. Otroci so zgodbo spremljali z odprtimi očmi in usti. To pa je bil ključni trenutek, ki je privedel k tako močni želji, da ustvarimo svojo prestavo, da smo se lotili dela takoj, ko smo prišli domov. Naslov predstave »Živalski cirkus« si je izmislil deček. Čeprav ni povedal, zakaj ga je izbral, sklepam, da je razlog ta, ker smo šli dan prej v cirkus v bližnjem mestu. Izbor teme je bil najverjetneje povezan z veliko empatijo do živali in odličnega cirkuškega spektakla.

Scenarij za lutkovno predstavo, ki sem jo načrtovala skupaj z otrokoma, je nastajal zelo spontano in na podlagi trenutnih idej. Vse, kar sta povedala, sem posnela, nato pa smo to skupaj poslušali in si razdelili vloge. Zgodba je bila zasnovana zelo enostavno. V igri je nastopalo pet živali, ki so iskale prijatelje – papiga, metulj, dva ptička in pujsek. Ko smo imeli zgodbo predstave sestavljeno, smo jo le nekajkrat ponovili. Več vaje smo posvetili rokovanju in upravljanju z lutkami. Otroka sta bila pozorna na to, kako lutka pride in odide z odra. Deček je namreč opazil, da sestričine lutke kar skočijo na odejo in se potem potopijo dol. Ker mu to ni bilo všeč, jo je naučil, kako mora lutka odkorakati po nevidnih stopnicah navzdol.

Predstavo smo izvedli teden dni pred mojim odhodom, torej po skoraj dveh mesecih učenja jezika.

Ker pa smo na predstavo povabili tudi manjšo skupino mladih, ki so tisti dan prišli na obisk, je bilo potrebno izdelati tudi vstopnice in postaviti stole za vse obiskovalce.

9.11 IZDELOVANJE SCENE IN LUTK

Pri izdelovanju lutk pri otroku razvijamo fino motoriko, koordinacijo roka – oko, otrok spoznava različne materiale in nove pojme ter se aktivno izraža. Že sama izdelava daje otroku možnost za projekcijo čustev, želja in misli. Lutko, ki jo bo izdelal sam, bo cenil veliko bolj kot katerokoli drugo. Z njo bo vzpostavil intimen in pristen odnos (Korošec, Majaron, 2006: 129–130).

Motivi lutk za našo predstavo so nastajali čisto po trenutnem navdihu, ko sem otrokoma dala na mizo material. Deček se je ob pogledu na barvno perje takoj odločil, da bo naredil papigo, deklico pa je prepričala roza okosmatena žička, ki jo je uporabila za pujskov repek. Metulja sem izdelala jaz, ko smo peli slovensko in francosko različico pesmi o metulju, dva metulja pa smo vključili naknadno, ko smo jih izdelovali za okrasitev hiše. Ker so se deklici zdeli primerni za predstavo, smo ju namestili na kuhalnico in ju oživel.

9.12 UPRIZORITEV LUTKOVNE PREDSTAVE

Lutkovna predstava, ki smo jo izvedli, je bila vrhunec našega ustvarjanja, usklajevanja idej in nasploh velik korak na področju govora. Celoten proces, ki je trajal dva meseca, je zahteval veliko potrpežljivosti, ustvarjalnosti, odrekanja, nedvomno pa je bil za vse nepozabna izkušnja. Kot pravi ustvarjalna drama, je pri gledališču z otroki proces pomembnejši od predstave. S tem razlogom otroka nisem obremenjevala z učenjem besedila na pamet, pač pa smo se tekom priprav zabavali in igra je nastajala zelo improvizirano.

Moj cilj je bil, da ustvarimo novo zgodbo, ki temelji na otrokovih izkušnjah in domišljiji.

Ker sem želela, da sta glavna organizatorja tega velikega večera otroka, sem poskušala njune želje uresničiti v čim večji meri ter jima s tem dati priznanje za ves trud in ideje, ki sta jih znala jasno in suvereno predstaviti. Ker sta si predstavo

predstavljala kot dogodek, kjer bodo do izraza prišle luči in s tem posebno čarobno vzdušje, smo počakali, da se je zunaj stemnilo. Med tem časom smo pripravili sceno, stole za gledalce, našli primerno instrumentalno glasbo, ki je gledalce najprej pripravila na ogled, med samo predstavo pa smo predvajali posebne zvočne učinke. Ravno ta dan je prišla na obisk skupina mladih iz Slovenije. Deček si je predstavo zamislil kot dogajanje v več delih, zato je s tem namenom na list napisal številke (od 1 do 8), ki so pomenile, kateri del predstave gledalci spremljajo. Ko se je prizor zaključil, je številko prečrtal in začel se je nov. Najprej smo bili animatorji lutk vsi trije, nato pa se je po četrtem prizoru deklica odločila, da bo gledalka in sva nadaljevala sama. Med kratkimi dialogi v slovenščini se je deček nekajkrat zmotil pri izgovarjavi oziroma ni našel slovenske besede in je zato uporabil francosko. Ob tej situaciji mu ni bilo nerodno, saj se je izgovoril, da se je zmotila lutka, in ji kasneje sam povedal, da se kaj takega na predstavi res ne spodobi in da bi morala malo bolj vaditi.

Celotna predstava je trajala približno 20 minut. Vmes se je deček dvakrat priklonil in napovedal, kaj se bo dogajalo v naslednjih prizorih.

Gledalcem je v slovenskem jeziku razložil, da je za predstavo vadil kar dolgo časa in da je bila njegova prva gledalka domača mačka, ki je želela pojesti njegovo papigo. Pri govoru je bil zelo sproščen, je pa pri sebi ves čas držal lutko na palčki, ki jo je izdelal. V primeru zadrege, je lutko dvignil pred obraz, spremenil glas in z lutko odvrnil pozornost od storjene napake.

10 ZAKLJUČEK

Predšolsko obdobje je ključnega pomena pri spoznavanju in usvajanju najprej maternega in kasneje morebitnega drugega/tujega jezika. Kot sem v času svojega dvomesečnega bivanja v Franciji lahko preizkusila, je učenje tujega jezika precej bolj zabavno in učinkovito, če je med otrokom in odraslim še nekdo, ki predstavlja vez med njima. Ta vez je bila v mojem primeru ročna lutka sova Zoja. Lutka je govorila in razumela oba jezika, zato je pomagala pri sporazumevanju in olajšala komunikacijo med nami. Postala je otrokova prijateljica, zaveznica, ljubljenska v lepih in slabih trenutkih, učiteljica in vse prej kot zgolj kos blaga, ki ga lahko damo na roko. Lutka je otroka motivirala za spoznavanje novega, jima vedno znova dajala voljo in se ob napakah ni jezila, pač pa na humoren način sprejela situacijo. Lutka si je lahko dovolila biti noro razposajena, žalostna, jezna, užaljena, razočarana, presenečena, nagajiva, bila je zmotljiva in potrebovala je pomoč.

Otroka sta jo ob prvem srečanju nekoliko dvomljivo pogledovala, nato pa jo vzljubila in postala njena zaupnika. Ob njej sem se tudi jaz počutila varno, saj sem vedela, da ima ona večjo moč in si je pred menoj pridobila otrokovo zaupanje. Lutka ni naredila močnega vtisa samo na dečka in deklico, pač pa sem v določenih trenutkih, ko sem bila za lutko, sama odreagirala čisto drugače kot brez nje. Prav tako sem lažje premagovala občutek nemoči in frustracije, s katerim se vzgojitelji nemalokrat srečamo pri delu z otroki.

Pred mojim prihodom ne deček ne deklica nista govorila ali razumela slovensko. Deček je po dveh mesecih slovensko govoril povsem tekoče in ni imel težav z razumevanjem. Deklica je prav tako dobro govorila in razumela vsa slovenska navodila in stavke. Za razliko od starejšega brata je povzela pravilno slovensko izgovarjavo glasu »r«, medtem ko je deček uporabljal francosko. Obema je ostala nerazumljiva uporaba dvojine. Deček je moški spol občasno zamenjeval z ženskim. Iz tega lahko sklepam, da je besede ponavljal toliko časa, dokler jih ni ponotranjil in usvojil do te mere, da je razumel njihov pomen in jih kasneje postopoma vključeval v svoje stavke. Učenje jezika je bilo zabavna igra, ki je otroka pritegnila. Vse dejavnosti, ki sem jima jih pripravila, so izhajale iz njunega interesa, razpoloženja, trenutne situacije (prostor, vreme) in pripomočkov, ki sem jih imela na voljo. Ob spoznavanju novih besed je bila lutka Zoja vedno prisotna, saj sta se v tem primeru otroka počutila varno, hkrati pa sta vedela, da jo bosta lahko kadarkoli vprašala karkoli, če ne bosta razumela.

Ker pa so pri učenju novega jezika ključni tudi starši, sem se po dogovoru z njima odločila, da začnemo govoriti zgolj v slovenščini. Mama otrok je slovensko sicer kar dobro znala, a je zaradi neredne rabe jezika veliko besed pozabila, medtem ko oče ni znal popolnoma ničesar. Deček je začel s prvimi stavki že proti začetku drugega meseca, medtem ko si je deklica izmislila svoj jezik, ki ga je govorila, če je bil prisoten kdo od sorodnikov. S starši smo ugotovili, da se je na ta način pred ostalimi želela pokazati, kako dobro ji gre, medtem ko sploh ni govorila slovensko. Bilo jo je zelo zanimivo poslušati, saj je tvorila povsem nove besede, ki so bile mešanica obeh jezikov. Res pa je, da je glas »r« usvojila zelo kmalu.

Ko je minilo obdobje izmišljenega jezika in je doumela, da ga ne razumem, ona pa bi mi želela nekaj povedati, je začela postopoma govoriti samostojne besede. Vsak dan sta sestavila skupaj eno ali dve in v začetku drugega meseca so se začeli prvi pravilno oblikovani stavki.

Sove Zoje od samega začetka, ko se jima je predstavila, pa do mojega odhoda nista postavila na polico, pač pa je bila tudi naprej kot član družine. Vključevala se je v dejavnosti, bila pomočnik, prijatelj, zaveznik in včasih tudi ljubkovalna igrača, ki je bila otrokoma v pomoč, ko jima kaj ni šlo, ko sta bila slabe volje itd. Začela sta razumeti navodila iger, fraze bontona, poimenovanje predmetov, prošnje, zahvale. Zelo vztrajna sem bila pri uporabi besed prosim in hvala ter s tem zelo kmalu naučila njihove rabe v slovenskem jeziku tudi očeta.

Zanimiva je bila pot od poimenovanja predmetov v francoščini do poimenovanja v slovenskem jeziku. Eden od primerov je vilica. V francoščini se izgovori »fuxšet«. Ker sta otroka večkrat slišala to besedo in si zapomnila, da se konča na –a, sta najprej francosko prilagodila v »fuxšeta«, kasneje pa začela uporabljati pravo slovensko besedo. Tekom projekta, ki je trajal sicer samo dva meseca, sem začela še bolj verjeti v čarobno moč lutke. Ta je nedvomno otroka spodbudila, da sta izgubila strah pred napakami pri glasnem izražanju v slovenščini. Ta napredek se je kar nekajkrat pokazal, ko sta svojo napako ob napačno izgovorjeni besedi pripisala Zoji ali lutki v prizorih, ki so nastajali za lutkovno predstavo.

Rezultati diplomske naloge so spodbudni in lahko na zastavljena vprašanja podam pozitivne povratne informacije. lutka je bila brez dvoma odlična spodbuda za sproščeno učenje in izražanje v slovenščini. Prvi stik z otrokoma je bil po njeni zaslugi manj stresen, prav tako pa smo tudi vse konflikte, strahove, dvome, vesele in zabavne trenutke doživeli in reševali skupaj. Otroka sta ob mojem odhodu v slovenščini dejala: »Anja, daj no, a ne bi bile z Zojo še naprej naše sestrice?« Metoda učenja z lutko preko igre je učinkovita, obenem pa ponuja drugačno perspektivo učenja tujega jezika, kar potrjuje opisani primer. V dvomesečnem

Pajnič, A. (2015). Lutka kot motivacijsko sredstvo za učenje tujega jezika. Diplomaska naloga.

obdobju sta otroka zelo napredovala in jezik dodobra usvojila. Pri svojem delu z otroki bom nadaljevala z uporabo lutke in jim s tem omogočila čim več trenutkov, ko bodo lahko svobodno ustvarjali in se sprostiti.

LITERATURA

1. Bahovec, E. D. in Cvetko, I. (2004). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana Ministrstvo za šolstvo in šport. Zavod RS za šolstvo.
2. Bajec, A. (ur.) (2014). Slovar slovenskega knjižnega jezika. SAZU in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
3. Bastašić, Z. (1990). Lutka ima i srce i pamet. [Lutka ima srce in pamet] Zagreb: IRO »Školska knjiga«.
4. Brajša, P. (1993). Pedagoška komunikologija, Ljubljana: Glotta Nova.
5. Brumen, M. (2003). Pridobivanje tujega jezika v otroštvu: Priročnik za učitelje. Ljubljana: DZS.
6. Brumen, M. (2004). Didaktični nasveti za poučevanje Angleškega in Nemškega jezika. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
7. Center za sluh in govor Maribor (<http://www.z-csg.mb.edus.si/index.php/ambulante/ambulante-govor-jezik>, pridobljeno: 6. 11. 2014).
8. Currell, D. (2003). Puppets and puppet theatre. England: Wiltshire.
9. Dagarin Fojkar, M. (2005). Tako majhen, pa že govori angleško. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
10. Dagarin Fojkar, M. (2009). Modeli poučevanja tujega jezika v otroštvu - pregled stanja v Evropi in drugje po svetu. V Pižorn, K. (ur.). Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
11. Dobnik, E. (2010). Govorni razvoj. Ringaraja.net 24. 1. 2010. (dosegljivo na: http://www.ringaraja.net/clanek/govorni-razvoj_122.html).
12. Einon, D. (1999). Vodnik za zgodnje učenje. Radovljica: Didakta (Slovaška).
13. Enciklopedija Slovenije. (1992). Zv. 6. Ljubljana. Mladinska knjiga.
14. Fras Berro, F., in Motik, D.: Zgodnje učenje tujega jezika v vrtcu. (dosegljivo na: http://www.zrss.si/slovenscina/gradiva/Gradivo_Zgodnje%20ucenje%20tujega%20jezika%20v%20vrtcu.pdf).
15. Gardner, H. (2010). Razsežnosti uma: teorija o več inteligencah. Ljubljana: Tangram.
16. Godec Žavcer, I. (2011). Zgodnje učenje tujega jezika. 2011. (dosegljivo na: http://www.vrteborisapeceta.si/index.php?option=com_content&view=article&id=96:zgodnje-uenje-tujega-jezika-lanek&catid=35:kotiek-za-stare&Itemid=81).

17. Hunt, T. in Renfro, N. (1982). Puppetry In Early Childhood Education. [Lutkarstvo v zgodnjem razvojnem obdobju] Austin, Texas: Nancy Renfro Studios.
18. Klančnik M. Komunikacija. Ljubljana: Srednja zdravstvena šola; 2006.
19. Knafljič, L. (1998). Večkulturnost, dvojezičnost v šolah. Vzgoja in izobraževanje. 29/3: 26–29.
20. Korošec, H. (Pef gradivo). Komunikacija v gledališki in lutkovni dejavnosti (dosegljivo na: <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-korosec-komunikacija.pdf>).
21. Korošec, H. (2002). Neverbalna komunikacija. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka in vrtca v šolo*: zbornik prispevkov iz teorije in prakse (31–54). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
22. Korošec, H. (2003). Lutke in gledališka igra kot oblika simbolne igre. V M. Resman (ur.), *Sodobna pedagogika* 2, (190–205). Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije.
23. Korošec, H., Majaron, E. (2006). Otrokovo ustvarjanje z lutkami. V: Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006): *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper. Univerza na Primorskem. Pedagoška fakulteta.
24. Korošec, H. (2006). Vzgojni in izobraževalni vidiki uporabe lutke pri pouku. *Vzgoja in izobraževanje: revija za teoretična in praktična vprašanja vzgojno-izobraževalnega dela*, 37 (2): 36–38.
25. Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
26. Majaron, E., Kroflin, L. (2002). The puppet: What a miracle! Croatia: UNIMA in Education Cimmission.
27. Majaron, E. (2002). Lutka, naša vsakodnevna pomočnica. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (59–63). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
28. Majaron, E. in Korošec, H. (2006). Otrokovo ustvarjanje z lutkami. V: Borota, B. idr, *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Univerza na Primorskem. Pedagoška fakulteta.
29. Marjanovič Umek, L. (ur.) (2001). *Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce*. V: Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač, M., Kranjc, S., Saksida, I., Denac, O., Vrlič, T., Krnel, D., Japelj Paševič, B.. Ljubljana: Obzorja.
30. Marjanovič Umek, L. in Fekonja Pekljaj, U. (2004). Razvoj govora v zgodnjem otroštvu. V: Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.), *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut FF.

Pajnič, A. (2015). Lutka kot motivacijsko sredstvo za učenje tujega jezika. Diplomaska naloga.

31. Marjanovič Umek, L., Kranjc, S. in Fekonja, U. (2006). Otroški govor: razvoj in učenje. Domžale: založba Izolit.
32. Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U. (2008). Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
33. Pižorn, K., Brumen, M. (2008): Evropske smernice za učenje tujih jezikov na predšolski in razredni stopnji osnovne šole (dosegljivo na: <https://www.google.si/#g=Mihaela+Brumen+tuji+jezik>).
34. Prebeg - Vilke, M. (1995). Otrok in jezik: materinščina in drugi jezik naših otrok. Ljubljana: Sanjska knjiga.
35. Reilly, V., Ward, S. M. (1997). Very Young Learners. Bristol: Oxford University Press.
36. Sitar, J. (2001). Zgodba za lutke in prste. Ljubljana: DZS.
37. Skubic, D. (2010). Pomen besednega in nebesednega izražanja v pedagoškem pristopu Reggio Emilia. V: Devjak, T. (ur.), Skubic, D. (ur.), Batistič Zorec, M. (ur.), Vogrinec, J. (ur.), Berčnik, S. (ur.). Pedagoški koncept Reggio Emilia in Kurikulum za vrtce: *Podrobnosti v različnosti*. UL Pedagoška fakulteta.
38. Skela, J., Dagarin Fojkar, M. (2009). Presek teorij učenja in poučevanja drugega/tujega jezika v otroštvu. V Pižorn, K. (ur.). Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
39. Wikipedia (2009): Puppet. (dosegljivo na: <http://en.wikipedia.org/wiki/Puppet>).